

Llei 4/2023, de 28 de febrer, per a la igualtat real i efectiva de les persones trans i per a la garantia dels drets de les persones LGTBI

BOE núm. 51, 01/03/2023

TEXT PUBLICAT

Vigència 02/03/2023 -

Preàmbul

I

L'objectiu d'aquesta Llei és desenvolupar i garantir els drets de les persones lesbianes, gais, bisexuals, trans i intersexuals (d'ara endavant, LGTBI) erradicant les situacions de discriminació, per assegurar que a Espanya es pugui viure l'orientació sexual, la identitat sexual, l'expressió de gènere, les característiques sexuals i la diversitat familiar amb plena llibertat.

Aquesta Llei defineix les polítiques públiques que han de garantir els drets de les persones LGTBI i remou els obstacles que els impedeixen exercir plenament la seva ciutadania. Recull una demanda històrica de les associacions LGTBI, que durant dècades han liderat i impulsat la reivindicació dels drets d'aquests col·lectius.

Aquesta Llei representa un important avenç en el camí recorregut envers la igualtat i la justícia social que permet consolidar el canvi de concepció social sobre les persones LGTBI. Això requereix crear referents positius, entendre la diversitat com un valor, assegurar la cohesió social promovent els valors d'igualtat i respecte i estendre la cultura de la no-discriminació davant la de l'odi i el prejudici.

La igualtat i no-discriminació és un principi jurídic universal proclamat en diferents textos internacionals sobre drets humans, reconegut a més com un dret fonamental en el nostre ordenament jurídic. L'article 2 de la Declaració Universal de Drets Humans declara que qualsevol persona té els drets i les llibertats que s'hi proclamen, sense cap distinció de raça, color, sexe, idioma, religió, opinió política o de qualsevol altra índole, origen nacional o social, posició econòmica, naixement o qualsevol altra condició.

En l'àmbit de l'Organització de Nacions Unides, s'han adoptat diferents documents i recomanacions que han contribuït a elevar els estàndards internacionals de respecte i protecció del dret a la integritat i a la

no-discriminació de les persones LGTBI. Sobre això, es poden esmentar diverses resolucions del Consell de Drets Humans, com la Resolució adoptada el 17 de juny de 2011 (A/HRC/RES/17/19) «Drets humans, orientació sexual i identitat de gènere»; la Resolució adoptada el 26 de setembre de 2014 (A/HRC/RES/27/32) «Drets humans, orientació sexual i identitat de gènere», o la Resolució adoptada el 30 de juny de 2016 (A/HRC/RES/32/2) «Protecció contra la violència i la discriminació per motius d'orientació sexual i identitat de gènere». També l'Alt Comissionat de Nacions Unides per als Drets Humans s'ha pronunciat diverses vegades sobre la qüestió de la discriminació i la violència que pateix aquest col·lectiu, com ara en l'informe A/HRC/29/23, de 4 de maig de 2015, i ha establert una sèrie de recomanacions per a la igualtat de tracte i no-discriminació de les persones LGTBI que han inspirat molts estats en les seves polítiques i legislacions respectives.

Pel que fa a les persones transsexuals (d'ara endavant, persones trans), la Classificació internacional de malalties de l'Organització Mundial de la Salut, en la seva onzena revisió (CIE-11), de 2018, va eliminar la transsexualitat del capítol sobre trastorns mentals i del comportament, i la va traslladar al de «condicions relatives a la salut sexual», fet que representa l'aval a la despatologització de les persones trans.

En l'àmbit de la Unió Europea, el Tractat de la Unió Europea estableix als articles 2 i 3 la no-discriminació com un dels principals valors comunitaris. Així mateix, l'article 19 del Tractat de funcionament de la Unió Europea habilita el Consell a adoptar accions adequades per lluitar contra la discriminació per motius de sexe, origen racial o ètnic, religió o conviccions, discapacitat, edat o orientació sexual. Finalment, l'article 21 de la Carta de drets fonamentals de la Unió Europea prohibeix la discriminació per raó d'orientació sexual.

Per la seva banda, el Tribunal Europeu de Drets Humans ha assenyalat que la prohibició de discriminació que preveu l'article 14 del Conveni europeu de drets humans comprèn qüestions relacionades amb la identitat de gènere i ha instat que es garanteixi el canvi registral del sexe sense el requisit previ de patir procediments mèdics com ara una operació de reassignació sexual o una teràpia hormonal.

En l'àmbit nacional, l'article 14 de la Constitució espanyola proclama el dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de naixement, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social. I aquest reconeixement es vincula a l'article 10 d'aquesta, que estableix la dignitat de la persona i el lliure desenvolupament de la personalitat com a fonaments de l'ordre polític i de la pau social. A més, la Constitució estableix a l'article 9.2 l'obligació dels poders públics de promoure les condicions perquè la llibertat i la igualtat de l'individu i dels grups en què s'integra siguin reals i efectives, i també de remoure els obstacles que n'impedeixin o en dificultin la plenitud.

El dret al canvi registral de la menció al sexe es basa en el principi de lliure desenvolupament de la personalitat (article 10.1 de la Constitució) i constitueix igualment una projecció del dret fonamental a la

intimitat personal que consagra l'article 18.1 de la Constitució. Sobre això, el Tribunal Constitucional, en la STC 99/2019, de 18 de juliol, va establir que «amb això està permetent a la persona adoptar decisions amb eficàcia jurídica sobre la seva identitat. La identitat pròpia, dins de la qual s'inscriuen aspectes com el nom i el sexe, és una qualitat principal de la persona humana. Establir la identitat pròpia no és un acte més de la persona, sinó una decisió vital, en el sentit que col·loca el subjecte en posició de poder desenvolupar la seva pròpia personalitat».

Així mateix, la decisió de la sentència esmentada declara inconstitucional l'article 1.1 de la Llei 3/2007, de 15 de març, reguladora de la rectificació registral de la menció relativa al sexe de les persones, en la mesura que no inclou entre els legitimats les persones menors d'edat amb «suficient maduresa» i que es trobin en una «situació estable de transsexualitat».

Per la seva banda, també al nostre país, el Tribunal Suprem, en la Sentència número 685/2019, de 17 de desembre de 2019, s'ha pronunciat en el mateix sentit.

La inclusió de la igualtat i la prohibició de discriminació en la Constitució van propiciar una sèrie d'avenços legals que han tingut lloc també gràcies a l'esforç del moviment LGTBI i la seva tasca històrica rellevant per fer avançar tant la legislació com els costums, hàbits i principis ètics de la societat espanyola envers una societat més lliure, igualitària i fraternal.

Dins d'aquest recorregut legal, amb l'aprovació del Codi penal per la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, s'hi va incloure per primera vegada com a circumstància agreujant la discriminació per l'orientació sexual de la víctima. Posteriorment, la Llei 62/2003, de 30 de desembre, de mesures fiscals, administratives i de l'ordre social, en transposar la Directiva 2000/78/CE del Consell, de 27 de novembre de 2000, relativa a l'establiment d'un marc general per a la igualtat de tracte en treball i l'ocupació, va fer una menció expressa igualment a la discriminació feta per raó d'orientació sexual.

Una fita fonamental d'aquest recorregut va ser l'aprovació de la Llei 13/2005, d'1 de juliol, per la qual es modifica el Codi civil en matèria de dret a contreure matrimoni, que va permetre el matrimoni entre persones del mateix sexe i el va equiparar al matrimoni entre persones de diferent sexe.

Posteriorment, la Llei 3/2007, de 15 de març, reguladora de la rectificació registral de la menció relativa al sexe de les persones, va reconèixer a les persones trans majors d'edat i de nacionalitat espanyola la possibilitat de modificar l'assignació registral del seu sexe, sense necessitat de sotmetre's a un procediment quirúrgic de reassignació de sexe i sense procediment judicial previ, encara que va mantenir la necessitat de disposar d'un diagnòstic de disfòria de gènere. A través d'aquesta mateixa Llei, es va modificar la Llei 14/2006, de 26 de maig, sobre tècniques de reproducció humana assistida, que va reconèixer per primera vegada la doble maternitat en el si de matrimonis de dones.

De la mateixa manera, cal assenyalar que en els àmbits de les Forces Armades, de les forces i cossos de

seguretat de l'Estat i de les institucions penitenciàries s'han produït avenços normatius encaminats a actuar amb ple respecte i no-discriminació al col·lectiu LGTBI, especialment en el cas de les persones trans en situació de privació de llibertat, en virtut de la Instrucció 7/2006 de la Direcció General d'Institucions Penitenciàries, sobre integració penitenciària de persones transsexuals.

Així mateix, els tractaments hormonals i quirúrgics per a les persones trans s'han incorporat a la cartera de serveis comuns del Sistema Nacional de Salut i a la cartera de serveis complementària d'algunes comunitats autònomes. El principi d'igualtat de tracte i no-discriminació de les persones LGTBI i el respecte a la diversitat en matèria d'orientació sexual, identitat sexual, expressió de gènere i característiques sexuals i a la diversitat familiar són aspectes bàsics del currículum de les diferents etapes educatives a la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació.

Per la seva banda, diverses comunitats autònomes, en els seus àmbits competencials respectius, han aprovat lleis per a la igualtat i no-discriminació de les persones LGTBI.

L'aprovació d'aquest marc normatiu representa fer un salt qualitatiu en la consecució de la igualtat real i efectiva de les persones LGTBI i en la lluita contra les discriminacions que pateixen i que continuen sent notables.

Segons dades de 2020 de l'Agència Europea de Drets Fonamentals (FRA), a Espanya, el 42% de les persones LGTBI s'han sentit discriminades l'últim any. Sovint, la discriminació es converteix en agressió: el 8% de les persones LGTBI a Espanya han estat atacades els últims 5 anys. I, sovint, aquesta discriminació es trasllada a les aules, atès que més de la meitat de les persones menors LGTBI pateix assetjament escolar, segons dades aportades per la Federació Estatal de Lesbianes, Gais, Trans, Bisexuals, Intersexuals i més (FELGTBI+).

Les dades també són preocupants pel que fa a la situació al nostre país de les persones trans: el 63% de les persones trans enquestades a Espanya manifesta que s'han sentit discriminades els últims dotze mesos. En alguns àmbits, com el laboral, la discriminació és especialment elevada: el 34% assegura que han estat discriminades en aquest àmbit. També preocupa la discriminació en àmbits com l'accés a la salut i els serveis socials (el 39% explica que han estat discriminades pel personal sanitari o dels serveis socials) o l'educatiu (el 37% afirma que ha patit discriminació en l'àmbit escolar).

Les persones trans també presenten més dificultats per accedir a l'ocupació (un 42% de les persones trans enquestades afirma que han patit discriminació mentre estaven a la recerca activa d'ocupació) i taxes més grans de desocupació: a falta de dades oficials, la Universitat de Màlaga va publicar el 2012 un estudi que apuntava que la taxa d'atur de les persones trans era de més del 37% –davant el 26 nacional aquest any–, encara que el mateix informe advertia que la situació podria ser més greu. Una de cada tres persones enquestades vivia amb menys de 600 euros al mes i gairebé la meitat (un 48%) havia exercit la prostitució. I, a vegades, la discriminació es manifesta de la manera més cruel: el 15% de les

persones trans enquestades ha patit atacs físics o sexuals els últims anys.

II

Aquesta Llei s'estructura en un títol preliminar, quatre títols, quatre disposicions addicionals, dues disposicions transitòries, una disposició derogatòria i vint disposicions finals.

El títol preliminar estableix unes disposicions generals, que precisen l'objecte, l'àmbit d'aplicació de la Llei i algunes definicions bàsiques.

El títol I es refereix a l'actuació dels poders públics. El capítol I estableix els criteris i les línies generals d'actuació d'aquests, i preveu el deure d'adequació dels serveis públics per reconèixer i garantir la igualtat de tracte de les persones LGTBI, el reconeixement i suport institucional de la diversitat en matèria d'orientació i identitat sexual, expressió de gènere i característiques sexuals i de la diversitat familiar, la divulgació i sensibilització per fomentar el respecte a la diversitat, la introducció d'indicadors i procediments que permetin conèixer les causes i l'evolució de la discriminació en l'elaboració dels estudis, memòries o estadístiques, el principi de col·laboració entre administracions públiques i l'òrgan de participació ciutadana, és a dir, el Consell de Participació de les Persones LGTBI.

El capítol II estableix un conjunt de polítiques públiques per promoure la igualtat efectiva de les persones LGTBI. S'hi preveu l'elaboració d'una Estratègia estatal per a la igualtat de tracte i no-discriminació de les persones LGTBI, com a instrument principal de col·laboració territorial per a l'impuls, desenvolupament i coordinació de les polítiques i els objectius que estableix la Llei. S'hi estableixen, a més, diverses mesures que afecten diferents àmbits: administratiu; laboral; de la salut; de l'educació; de la cultura, l'oci i l'esport; de la publicitat, els mitjans de comunicació social i internet; de la família, la infància i la joventut; i de l'acció exterior i la protecció internacional.

El títol II inclou un conjunt de mesures per promoure la igualtat real i efectiva de les persones trans. El capítol I regula la rectificació registral de la menció relativa al sexe de les persones i l'adequació documental, reconeix la voluntat manifestada lliurement, despatologitza el procediment i elimina la majoria d'edat per sol·licitar-ne la rectificació. El capítol II, a més d'establir unes línies generals d'actuació dels poders públics, regula una sèrie de mesures per promoure la igualtat efectiva de les persones trans en diferents àmbits: laboral, de la salut i educatiu.

El títol III regula els mecanismes per a la protecció efectiva i la reparació davant la discriminació i la violència. El capítol I estableix les mesures generals de protecció i reparació davant la discriminació per raó d'orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals. El capítol II regula les mesures específiques d'assistència i protecció davant la violència basada en la LGTBI-fòbia. El capítol III regula les mesures específiques de protecció dels drets de determinades persones LGTBI en situacions especials, com són les persones LGTBI menors d'edat, les persones LGTBI amb discapacitat o en situació

de dependència, les persones migrants LGTBI, les persones grans LGTBI, les persones LGTBI en l'àmbit rural i les persones intersexuals.

Finalment, el títol IV s'ocupa del règim d'infraccions i sancions en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació de les persones LGTBI.

La disposició addicional primera es refereix a l'actualització de la quantia de les sancions.

La disposició addicional segona es refereix a la igualtat de tracte i no-discriminació en l'accés a l'habitatge.

La disposició addicional tercera introdueix el concepte del sexili.

La disposició addicional quarta recull l'aplicació supletòria de la Llei 15/2022, de 12 de juliol, integral per a la igualtat de tracte i la no-discriminació.

La disposició transitòria primera estableix el règim aplicable als procediments administratius i judicials iniciats amb anterioritat a l'entrada en vigor de la Llei, que és el que disposa la normativa anterior, sense perjudici del que estableix la disposició transitòria segona.

La disposició transitòria segona preveu que el que estableix aquesta norma sigui aplicable a tots els procediments registrals de rectificació de la menció relativa al sexe en tramitació quan entri en vigor aquesta Llei, si la persona interessada així ho sol·licita.

Mitjançant la disposició derogatòria única es deroga la Llei 3/2007, de 15 de març, reguladora de la rectificació registral de la menció relativa al sexe de les persones.

Les disposicions finals recullen les diverses modificacions de preceptes de lleis vigents necessàries per al seu ajust a les exigències i previsions que deriven d'aquesta Llei.

La disposició final primera modifica el Codi civil i hi implementa el llenguatge inclusiu. Lluny de consistir en una modificació merament formal, la substitució del terme «pare» a l'article 120.1r per l'expressió «pare o progenitor no gestant» representa la possibilitat, per a les parelles de dones, i les parelles d'homes quan un dels membres sigui un home trans amb capacitat de gestar, de procedir a la filiació no matrimonial per declaració conforme en els mateixos termes que en el cas de les parelles heterosexuales, en coherència amb les modificacions operades sobre la Llei 20/2011, de 21 de juliol, del Registre Civil per la disposició final onzena.

La disposició final segona modifica la Llei 21/1987, d'11 de novembre, per la qual es modifiquen determinats articles del Codi civil i de la Llei d'enjudiciament civil en matèria d'adopció amb la finalitat

d'especificar que les disposicions sobre la capacitat dels cònjuges per adoptar simultàniament una persona menor d'edat són també aplicables als integrants d'una parella unida de manera permanent per una relació d'afectivitat anàloga a la conjugal, incloent-hi també, per tant, les parelles homosexuals, atès que fins ara s'hi preveia únicament a les parelles formades per un home i una dona.

La disposició final tercera modifica la Llei 14/1994, d'1 de juny, per la qual es regulen les empreses de treball temporal, i hi incorpora la clàusula de no-discriminació per raó d'orientació sexual, identitat sexual, expressió de gènere i característiques sexuals.

La disposició final quarta modifica la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa amb la finalitat de legitimar, en els processos per a la defensa dels drets i interessos de les persones víctimes de discriminació per raons d'orientació sexual, identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals, a més de les persones afectades, els partits polítics, les organitzacions sindicals, les organitzacions empresarials, les associacions professionals de persones treballadores autònomes, les associacions de persones consumidores i usuàries i les associacions i organitzacions legalment constituïdes que tinguin entre les seves finalitats la defensa i promoció dels drets de les persones LGTBI.

La disposició final cinquena modifica la Llei 1/2000, de 7 de gener, d'enjudiciament civil. A més de procedir, com en el cas de l'ordre contenciós administratiu, a ampliar la legitimació en els processos per a la defensa dels drets LGTBI, s'afegeix un nou article 15 quater sobre publicitat i intervenció en processos per a la defensa del dret a la igualtat de tracte i no-discriminació per raó d'orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals.

La disposició final sisena modifica el text refós de la Llei sobre infraccions i sancions en l'ordre social, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2000, de 4 d'agost, i procedeix a sancionar conductes discriminatòries i l'assetjament per raó d'orientació sexual, identitat sexual, expressió de gènere i característiques sexuals, així com la sol·licitud, en el marc de processos de selecció, de dades personals sobre això.

La disposició final setena modifica la Llei 55/2003, de 16 de desembre, de l'Estatut marc del personal estatutari dels serveis de salut, i hi introdueix la clàusula de no-discriminació per raó d'orientació sexual, identitat sexual, expressió de gènere i característiques sexuals.

La disposició final vuitena modifica la Llei 19/2007, d'11 de juliol, contra la violència, el racisme, la xenofòbia i la intolerància en l'esport. S'introdueix un nou paràgraf f) a l'article 1.1 amb la finalitat d'introduir entre els objectius de la norma eliminar la LGTBI-fòbia, la discriminació per raó d'orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals, així com garantir el principi d'igualtat de tracte de les persones lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals en l'esport. En conseqüència, es fan diversos canvis sobre la norma per assegurar el compliment d'aquest objectiu.

Amb el mateix fi, la disposició final novena modifica la Llei 20/2007, d'11 de juliol, de l'Estatut del treball autònom.

La disposició final desena modifica la Llei 12/2009, de 30 d'octubre, reguladora del dret d'asil i de la protecció subsidiària, per afegir, entre els motius que recull l'article 3 per al reconeixement de la condició de refugiat, la persecució per motius d'identitat sexual.

La disposició final onzena modifica la Llei 20/2011, de 21 de juliol, del Registre Civil. En coherència amb els canvis que fa la disposició final primera, les principals novetats s'introdueixen sobre l'article 44, amb la finalitat de permetre la filiació no matrimonial en parelles de dones lesbianes, atès que, fins ara, només s'hi preveia la matrimonial. Així mateix, es modifica l'article 49 per preveure que, en cas que l'informe facultatiu indiqui la condició intersexual de la persona nascuda, els progenitors, de comú acord, poden sol·licitar que la menció del sexe figuri en blanc pel termini màxim d'un any.

La disposició final dotzena modifica la Llei 36/2011, de 10 d'octubre, reguladora de la jurisdicció social. Com en els dos casos anteriors, s'amplia la legitimació en els processos per a la defensa dels drets LGTBI.

La disposició final tretzena modifica la Llei 15/2015, de 2 de juliol, de la jurisdicció voluntària. S'introdueix un nou capítol I bis en el títol II, «De l'aprovació judicial de la modificació de la menció registral del sexe de persones majors de dotze anys i menors de catorze», a fi d'adaptar aquesta Llei als canvis efectuats per aquesta norma en el cas de les persones menors d'edat majors de dotze i menors de catorze anys, i es disposa que poden promoure l'expedient de modificació de la menció registral del sexe assistides pels seus representants legals. En el supòsit de desacord dels progenitors o del representant legal, entre si o amb la persona menor d'edat, s'ha de procedir al nomenament d'un defensor judicial.

S'introdueix així mateix un nou capítol I ter a aquest títol, «De l'aprovació judicial de la modificació de la menció registral relativa al sexe amb posterioritat a la tramitació d'un procediment registral de rectificació de la menció inicial esmentada», amb la finalitat de permetre revertir la rectificació registral produïda anteriorment, en coherència amb el que preveu aquesta Llei.

La disposició final catorzena modifica el text refós de la Llei de l'Estatut dels treballadors, aprovat pel Reial decret legislatiu 2/2015, de 23 d'octubre, per introduir la clàusula de no-discriminació per raó d'orientació sexual, identitat sexual i característiques sexuals. Així mateix, s'especifica que el terme de mare biològica inclou també les persones trans gestants.

Amb el mateix fi, la disposició final quinzena modifica el text refós de la Llei d'ocupació, aprovat pel Reial decret legislatiu 3/2015, de 23 d'octubre.

La disposició final setzena fa una modificació equivalent sobre el text refós de la Llei de l'Estatut bàsic de l'empleat públic, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2015, de 30 d'octubre.

La disposició final dissetena modifica la Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic, per prohibir que contractin amb l'Administració pública les entitats que hagin estat sancionades amb caràcter ferm per una infracció greu o molt greu en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació per raó d'orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals.

La disposició final divuitena recull els títols competencials a l'empara dels quals es dicta la Llei.

La disposició final dinovena faculta el Govern per dictar totes les disposicions que siguin necessàries per al desenvolupament i l'execució d'aquesta Llei, la qual cosa ha de dur a terme en el termini d'un any des de la seva entrada en vigor. Així mateix, en el termini d'un any des de la seva entrada en vigor, el Govern ha d'habilitar per via reglamentària els procediments per a l'adequació de documents expedits a les persones estrangeres.

I la disposició final vintena estableix la fórmula de la seva entrada en vigor, l'endemà de la publicació de la norma.

III

Aquesta Llei s'adequa als principis de necessitat, eficàcia, eficiència, transparència, seguretat jurídica i proporcionalitat que recull l'article 129 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques.

Pel que fa als principis de necessitat i d'eficàcia, la Llei es justifica en la conveniència per a l'interès general de garantir el dret a la igualtat real i efectiva de les persones trans, i els drets de les persones LGTBI. Els fins perseguits s'han identificat convenientment. Així mateix, la Llei desplega el contingut de l'article 14 de la Constitució, per la qual cosa, en coherència amb l'article 53.1 d'aquesta, ha de tenir rang de llei. A més, pretén modificar diverses normes amb el rang esmentat, i és, per tant, necessària l'aprovació d'una norma de rang legal, de conformitat amb el principi de jerarquia normativa de l'article 9.3 de la Constitució.

Respecte al principi de proporcionalitat, la Llei conté la regulació indispensable per atendre les necessitats descrites.

D'altra banda, la iniciativa normativa s'exerceix de manera coherent amb la resta de l'ordenament jurídic, nacional, autonòmic, de la Unió Europea i internacional, per generar un marc normatiu estable, predictable, integrat, clar i de certesa, que en faciliti el coneixement i la comprensió i, en conseqüència, l'actuació i la presa de decisions de les persones físiques i jurídiques destinatàries. Es garanteix

d'aquesta manera el principi de seguretat jurídica.

En aplicació del principi de transparència, s'han posat a disposició de la ciutadania els documents propis del procés d'elaboració de la norma i s'ha possibilitat que les persones destinatàries tinguin una participació activa en l'elaboració de la Llei, mitjançant els tràmits de consulta pública prèvia i audiència i informació pública.

Per complir el principi d'eficiència, s'ha evitat que la Llei introdueixi noves càrregues administratives, i s'ha vetllat en tot moment per la racionalització en la gestió dels recursos públics.

Títol preliminar

Disposicions generals

Article 1

Objecte

1. Aquesta Llei té per finalitat garantir i promoure el dret a la igualtat real i efectiva de les persones lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals (d'ara endavant, LGTBI), així com de les seves famílies.

2. A aquests efectes, la Llei estableix els principis d'actuació dels poders públics, regula els drets i deures de les persones físiques i jurídiques, tant públiques com privades, i preveu mesures específiques destinades a la prevenció, correcció i eliminació, en els àmbits públic i privat, de qualsevol forma de discriminació, així com al foment de la participació de les persones LGTBI en tots els àmbits de la vida social i a la superació dels estereotips que afecten negativament la percepció social d'aquestes persones.

3. Així mateix, la Llei regula el procediment i els requisits per a la rectificació registral relativa al sexe i, si s'escau, el nom de les persones, així com els seus efectes, i preveu mesures específiques derivades de la rectificació esmentada en els àmbits públic i privat.

Article 2

Àmbit d'aplicació

Aquesta Llei és aplicable a qualsevol persona física o jurídica, de caràcter públic o privat, que resideixi, es trobi o actuï en el territori espanyol, sigui quina sigui la seva nacionalitat, origen racial o ètnic, religió, domicili, residència, edat, estat civil o situació administrativa, en els termes i amb l'abast que preveuen aquesta Llei i la resta de l'ordenament jurídic.

Article 3

Definicions

Als efectes d'aquesta Llei, s'entén per:

a) Discriminació directa: situació en la qual es troba una persona o grup en què s'integra que sigui, hagi estat o pugui ser tractada de manera menys favorable que unes altres en situació anàloga o comparable per raó d'orientació sexual i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals.

Es considera discriminació directa la denegació d'ajustos raonables a les persones amb discapacitat. A aquest efecte, s'entén per ajustos raonables les modificacions i adaptacions necessàries i adequades de l'ambient físic, social i actitudinal que no imposin una càrrega desproporcionada o indeguda, quan es requereixin en un cas particular de manera eficaç i pràctica, per facilitar l'accessibilitat i la participació i garantir a les persones amb discapacitat el gaudi o l'exercici, en igualtat de condicions amb les altres, de tots els drets.

b) Discriminació indirecta: es produeix quan una disposició, criteri o pràctica aparentment neutres ocasiona o pot ocasionar a una o diverses persones un desavantatge particular respecte a d'altres per raó d'orientació sexual i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals.

c) Discriminació múltiple i interseccional: es produeix discriminació múltiple quan una persona és discriminada, de manera simultània o consecutiva, per dues o més causes de les que preveu aquesta Llei, i/o per una altra causa o causes de discriminació previstes a la Llei 15/2022, de 12 de juliol, integral per a la igualtat de tracte i la no discriminació.

Es produeix discriminació interseccional quan concorren o interactuen diverses causes compreses en l'apartat anterior, que generen una forma específica de discriminació.

d) Assetjament discriminatori: qualsevol conducta realitzada per raó d'alguna de les causes de discriminació que preveu aquesta Llei, amb l'objectiu o la conseqüència d'atemptar contra la dignitat d'una persona o grup en què s'integra i de crear un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant o ofensiu.

e) Discriminació per associació i discriminació per error: hi ha discriminació per associació quan una persona o grup en què s'integra, a causa de la seva relació amb una altra sobre la qual concorri alguna de les causes de discriminació per raó d'orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals, és objecte d'un tracte discriminatori.

La discriminació per error és la que es fonamenta en una apreciació incorrecta sobre les característiques de la persona o persones discriminades.

f) Mesures d'acció positiva: diferències de tracte orientades a prevenir, eliminar i, si s'escau, compensar qualsevol forma de discriminació o desavantatge en la seva dimensió col·lectiva o social. Aquestes mesures són aplicables mentre subsisteixin les situacions de discriminació o els desavantatges que les justifiquen i han de ser raonables i proporcionades en relació amb els mitjans per al seu

desenvolupament i els objectius que persegueixin.

g) Intersexualitat: la condició d'aquelles persones nascudes amb unes característiques biològiques, anatòmiques o fisiològiques, una anatomia sexual, uns òrgans reproductius o un patró cromosòmic que no es corresponen amb les nocions establertes socialment dels cossos masculins o femenins.

h) Orientació sexual: atracció física, sexual o afectiva envers una persona.

L'orientació sexual pot ser heterosexual, quan se sent atracció física, sexual o afectiva únicament envers persones de diferent sexe; homosexual, quan se sent atracció física, sexual o afectiva únicament envers persones del mateix sexe; o bisexual, quan se sent atracció física, sexual o afectiva envers persones de diferents sexes, no necessàriament al mateix temps, de la mateixa manera, en el mateix grau ni amb la mateixa intensitat.

Les persones homosexuals poden ser gais, si són homes, o lesbianes, si són dones.

i) Identitat sexual: vivència interna i individual del sexe tal com cada persona la sent i l'autodefineix, que pot correspondre o no amb el sexe assignat en néixer.

j) Expressió de gènere: manifestació que cada persona fa de la seva identitat sexual.

k) Persona trans: persona la identitat sexual de la qual no es correspon amb el sexe assignat en néixer.

l) Família LGTBI: aquella en què un o més dels seus integrants són persones LGTBI, entre les quals s'engloben les famílies homoparentals, és a dir, les compostes per persones lesbianes, gais o bisexuals amb descendents menors d'edat que estan de manera estable sota la guarda, tutela o pàtria potestat, o amb descendents majors d'edat amb discapacitat a càrrec.

m) LGTBI-fòbia: qualsevol actitud, conducta o discurs de rebuig, repudi, prejudici, discriminació o intolerància envers les persones LGTBI pel fet de ser-ho, o de ser percebudes com a tals.

n) Homofòbia: qualsevol actitud, conducta o discurs de rebuig, repudi, prejudici, discriminació o intolerància envers les persones homosexuals pel fet de ser-ho, o de ser percebudes com a tals.

ñ) Bifòbia: qualsevol actitud, conducta o discurs de rebuig, repudi, prejudici, discriminació o intolerància envers les persones bisexuals pel fet de ser-ho, o de ser percebudes com a tals.

o) Transfòbia: qualsevol actitud, conducta o discurs de rebuig, repudi, prejudici, discriminació o intolerància envers les persones trans pel fet de ser-ho, o de ser percebudes com a tals.

p) Inducció, ordre o instrucció de discriminar: és discriminatòria qualsevol inducció, ordre o instrucció de discriminar per qualsevol de les causes que estableix aquesta Llei. La inducció ha de ser concreta, directa i eficaç per fer sorgir en l'altra persona una actuació discriminatòria.

Títol I

Actuació dels poders públics

Capítol I

Criteris i línies generals d'actuació dels poders públics i l'òrgan de participació ciutadana

Article 4

Deure de protecció

Els poders públics, en l'àmbit de les seves competències, han de desplegar totes les mesures necessàries per reconèixer, garantir, protegir i promoure la igualtat de tracte i no-discriminació per raó d'orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals de les persones LGTBI i les seves famílies.

Article 5

Reconeixement i suport institucional

1. Els poders públics han d'adoptar les mesures necessàries per posar en valor la diversitat en matèria d'orientació sexual, identitat sexual, expressió de gènere i característiques sexuals i la diversitat familiar, i han de contribuir a la visibilitat, la igualtat, la no-discriminació i la participació, en tots els àmbits de la vida, de les persones LGTBI.

2. Els poders públics han de fomentar el reconeixement institucional i la participació en els actes commemoratius de la lluita per la igualtat real i efectiva de les persones LGTBI.

Article 6

Divulgació i sensibilització

Els poders públics, en l'àmbit de les seves competències, han de promoure campanyes de sensibilització, divulgació i foment del respecte a la diversitat en matèria d'orientació sexual, identitat sexual, expressió de gènere i característiques sexuals i a la diversitat familiar, dirigides a tota la societat, i en especial en els àmbits on la discriminació afecti sectors de la població més vulnerables.

Article 7

Estadístiques i estudis

1. Els poders públics, en l'àmbit de les seves competències, han d'impulsar la realització d'estudis i enquestes sobre la situació de les persones LGTBI que permetin aprofundir en la naturalesa i l'abast de les principals situacions de discriminació que els afecten i registrar-ne l'evolució al llarg del temps.

2. Els poders públics, en l'àmbit de les seves competències, han d'incloure en l'elaboració dels seus estudis, memòries o estadístiques, quan es refereixin o afectin aspectes relacionats amb la discriminació de les persones LGTBI, els indicadors i procediments que permetin conèixer les causes, extensió, evolució, naturalesa i efectes d'aquesta discriminació. Aquestes dades s'han de desglossar en funció de les causes discriminatòries que preveu aquesta Llei sempre que sigui possible.

3. En qualsevol cas, els responsables del tractament de les dades personals de les activitats que preveu aquest article han de complir diligentment les obligacions que imposen el Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril de 2016, la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals, així com, si s'escau, la Llei orgànica 7/2021, de 26 de maig, de protecció de dades personals tractades per a fins de prevenció, detecció, investigació i enjudiciament d'infraccions penals i d'execució de sancions penals. En particular, han de garantir la seguretat i confidencialitat de les dades de caràcter personal i, quan escaigui, anonimitzar o pseudonimitzar les dades recollides.

Article 8

Col·laboració entre administracions públiques

1. L'Administració General de l'Estat, les administracions de les comunitats autònomes, les ciutats de Ceuta i Melilla i les entitats locals han de cooperar entre si per integrar, en l'exercici de les seves competències respectives i, en especial, en els seus instruments de planificació, la igualtat de tracte i no-discriminació per raó de les causes que preveu aquesta Llei.

2. En el si de la Conferència Sectorial d'Igualtat s'han d'adoptar plans i programes conjunts d'actuació amb aquesta finalitat.

Article 9

Consell de Participació de les Persones LGTBI

1. El Consell de Participació de les Persones LGTBI és l'òrgan de participació ciutadana en matèria de drets i llibertats de les persones LGTBI, i té per finalitat institucionalitzar la col·laboració i enfortir el diàleg permanent entre les administracions públiques i la societat civil en matèries relacionades amb la igualtat de tracte, la no-discriminació per raó d'orientació sexual, identitat sexual, expressió de gènere i característiques sexuals, i de reforçar la participació en tots els àmbits de la societat de les persones LGTBI i les seves famílies.

2. El Consell de Participació de les Persones LGTBI es constitueix com a òrgan col·legiat dels previstos a l'article 22.3 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic.

3. El Consell depèn del Ministeri d'Igualtat a través de la Secretaria d'Estat d'Igualtat i contra la Violència de Gènere.

El Consell ha de presentar una memòria amb caràcter semestral, en què se'n detallin l'activitat, les reunions i actuacions de conformitat amb la Llei 19/2013, de 9 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern. La presidenta del Consell ha de remetre aquesta memòria a les Corts Generals perquè l'examinin les Comissions d'Igualtat del Congrés dels Diputats i del Senat.

CAPÍTOL II

Polítiques públiques per promoure la igualtat efectiva de les persones LGTBI

Secció 1a

Estratègia estatal per a la igualtat de tracte i no-discriminació de les persones LGTBI

Article 10

Estratègia estatal per a la igualtat de tracte i no-discriminació de les persones LGTBI

1. L'Estratègia estatal per a la igualtat de tracte i no-discriminació de les persones LGTBI és l'instrument principal de col·laboració territorial per a l'impuls i el desenvolupament de les polítiques bàsiques i els objectius generals que estableix aquesta Llei.
2. Correspon al Ministeri d'Igualtat la seva elaboració i garantir la participació dels departaments ministerials les actuacions dels quals incideixin especialment en les persones LGTBI, de les comunitats autònomes i ciutats de Ceuta i Melilla, així com de les organitzacions representatives dels interessos socials afectats. L'aprovació d'aquesta Estratègia s'ha de fer mitjançant un acord del Consell de Ministres, amb l'informe previ favorable de la Conferència Sectorial d'Igualtat.
3. L'Estratègia té caràcter quadriennal. S'ha d'avaluar al final de la seva durada o quan es produeixin circumstàncies sobrevingudes que en facin convenient la modificació. A efectes del seguiment, les diferents administracions públiques que duguin a terme actuacions en el marc de l'Estratègia han de remetre al Ministeri d'Igualtat la informació sobre la seva execució, el qual l'ha d'incloure en l'informe anual que s'ha de presentar a la Conferència Sectorial d'Igualtat. L'informe pot incloure recomanacions sobre les mesures que es considerin convenientes per assegurar l'execució òptima de l'Estratègia.
4. L'Estratègia ha d'incorporar de manera prioritària:
 - a) Els principis bàsics d'actuació en matèria de no-discriminació per raó de les causes que preveu aquesta Llei, el desenvolupament de la qual correspon als plans de l'Administració General de l'Estat i de les comunitats autònomes, en l'exercici de les seves competències.
 - b) Les mesures dirigides a prevenir, eliminar i corregir qualsevol forma de discriminació de les persones LGTBI, amb una atenció especial a l'exercida contra la infància i joventut LGTBI, tant en l'àmbit públic com en el privat, sense perjudici de les competències de les comunitats autònomes.

c) Les mesures dirigides a la informació, sensibilització i formació en igualtat de tracte i no-discriminació de les persones LGTBI, que prestin una atenció especial a la sensibilització i prevenció de la violència LGTBI-fòbica i a la violència entre parelles del mateix sexe, sense perjudici de les competències de les comunitats autònomes.

5. L'Estratègia ha de prestar una atenció especial a les discriminacions múltiples i interseccionals.

6. El Ministeri d'Igualtat ha de coordinar, en col·laboració amb els departaments ministerials i amb els departaments de les comunitats autònomes afectats per la matèria, els plans que en el marc d'aquesta Estratègia ha de seguir el Govern en l'àmbit de les seves competències.

7. El Ministeri d'Igualtat ha de vetllar perquè aquesta Estratègia es coordini amb l'Estratègia estatal per a la igualtat de tracte i la no-discriminació que regula la Llei 15/2022, de 12 de juliol, integral per a la igualtat de tracte i la no-discriminació.

Secció 2a

Mesures en l'àmbit administratiu

Article 11

Ocupació pública

Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, han de garantir els drets reconeguts en aquesta Llei per al conjunt del personal al seu servei, i han d'implantar mesures per a la promoció i defensa de la igualtat de tracte i no-discriminació de les persones LGTBI en l'accés a l'ocupació pública i carrera professional, amb la negociació prèvia amb les organitzacions sindicals de conformitat amb la normativa aplicable.

Article 12

Formació del personal al servei de les administracions públiques

1. Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, han de continuar impartint formació inicial i continuada al personal al seu servei sobre diversitat en matèria d'orientació sexual, identitat sexual, expressió de gènere i característiques sexuals, sobre diversitat familiar i sobre igualtat i no-discriminació de les persones LGTBI, que garanteixi la seva adequada sensibilització i correcta actuació, i que dediqui una atenció especial al personal que presta els seus serveis en els àmbits de la salut, l'educació, la joventut, les persones grans, les famílies, els serveis socials, l'ocupació, la justícia, les forces i cossos de seguretat, les Forces Armades, la diplomàcia, l'oci, la cultura, l'esport i la comunicació.

2. Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, han d'incloure en els programes de les proves selectives d'accés a l'ocupació pública formació i coneixements sobre igualtat de tracte i no-discriminació de les persones LGTBI.

Article 13

Documentació administrativa

Les administracions públiques competents han d'adoptar les mesures necessàries per procurar que la documentació administrativa i els formularis siguin adequats a la diversitat en matèria d'orientació sexual, identitat sexual, expressió de gènere i característiques sexuals i a la diversitat familiar.

Secció 3a

Mesures en l'àmbit laboral

Article 14

Igualtat de tracte i d'oportunitats de les persones LGTBI en l'àmbit laboral

Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, han de tenir en compte, en les seves polítiques d'ocupació, el dret de les persones a no ser discriminades per raó de les causes que preveu aquesta Llei.

A aquests efectes han d'adoptar mesures adequades i eficaces que tinguin per objecte:

a) Promoure i garantir la igualtat de tracte i d'oportunitats i prevenir, corregir i eliminar qualsevol forma de discriminació per raó de les causes que preveu aquesta Llei en matèria d'accés a l'ocupació, afiliació i participació en organitzacions sindicals i empresarials, condicions de treball, promoció professional, accés a l'activitat per compte propi i a l'exercici professional, i d'incorporació i participació en qualsevol organització els membres de la qual exerceixin una professió concreta.

b) Promoure en l'àmbit de la formació professional per a persones treballadores el respecte als drets d'igualtat de tracte i d'oportunitats i no-discriminació de les persones LGTBI.

c) Donar suport a la realització de campanyes divulgatives sobre la igualtat de tracte i d'oportunitats i la no-discriminació de les persones LGTBI per part dels agents socials.

d) Fomentar la implantació progressiva d'indicadors d'igualtat que tinguin en compte la realitat de les persones LGTBI en el sector públic i el sector privat, així com la creació d'un distintiu que permeti reconèixer les empreses que destaquen per l'aplicació de polítiques d'igualtat i no-discriminació de les persones LGTBI.

e) Impulsar, a través dels agents socials, així com mitjançant la negociació col·lectiva, la inclusió en els convenis col·lectius de clàusules de promoció de la diversitat en matèria d'orientació sexual, identitat sexual, expressió de gènere i característiques sexuals i de la diversitat familiar i de prevenció, eliminació i correcció de qualsevol forma de discriminació de les persones LGTBI, així com de procediments per donar curs a les denúncies.

f) Vetllar pel compliment efectiu dels drets a la igualtat de tracte i no-discriminació per raó d'orientació i

identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals de les persones treballadores LGTBI, en l'àmbit laboral, a través de la Inspecció de Treball i Seguretat Social i altres òrgans competents. Per fer-ho, s'ha de fomentar la formació especialitzada per al personal d'inspecció.

g) Promocionar mesures per a la igualtat de tracte i d'oportunitats de les persones LGTBI en les convocatòries de subvencions de foment de l'ocupació.

h) Impulsar l'elaboració de codis ètics i protocols a les administracions públiques i a les empreses que incloguin mesures de protecció davant qualsevol discriminació per raó de les causes que preveu aquesta Llei.

Article 15

Igualtat i no-discriminació LGTBI a les empreses

1. Les empreses de més de cinquanta persones treballadores han de disposar, en el termini de dotze mesos a partir de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, d'un conjunt planificat de mesures i recursos per assolir la igualtat real i efectiva de les persones LGTBI, que inclogui un protocol d'actuació per a l'atenció de l'assetjament o la violència contra les persones LGTBI. Per fer-ho, les mesures s'han de pactar a través de la negociació col·lectiva i s'han d'acordar amb la representació legal de les persones treballadores. El contingut i l'abast d'aquestes mesures s'han de desenvolupar per reglament.

2. A través del Consell de Participació de les persones LGTBI s'han de recopilar i difondre les bones pràctiques dutes a terme per les empreses en matèria d'inclusió de col·lectius LGBTI i de promoció i garantia d'igualtat i no-discriminació per raó de les causes que conté aquesta Llei.

Secció 4a

Mesures en l'àmbit de la salut

Article 16

Protecció i promoció de la salut de les persones LGTBI

1. Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, han de dur a terme actuacions encaminades a:

a) Garantir que totes les estratègies, plans, programes i actuacions que desenvolupin en l'àmbit de les polítiques sanitàries incorporin les necessitats particulars de les persones LGTBI.

b) Promoure mecanismes de participació efectiva de les persones LGTBI, a través de les seves organitzacions representatives, en les polítiques relatives a la salut.

c) Promoure l'estudi i la recerca de les necessitats sanitàries específiques de les persones LGTBI, i adaptar amb aquesta finalitat els sistemes d'informació sanitària i de vigilància de malalties, amb ple respecte a la intimitat de les persones i la confidencialitat de les dades; i facilitar que les estratègies,

plans i actuacions de promoció de la salut i prevenció, així com d'altres amb impacte en la salut, es dirigeixin a abordar i reduir les desigualtats identificades.

d) Orientar la formació del personal i professionals de la sanitat al coneixement i respecte de l'orientació sexual, identitat sexual, expressió de gènere i característiques sexuals, així com de les necessitats sanitàries específiques de les persones LGTBI.

e) Aprovar i desenvolupar protocols que facilitin la detecció i comunicació a les autoritats competents de les situacions de violència discriminatòria exercida contra una persona per raó d'orientació sexual, identitat sexual, expressió de gènere i característiques sexuals.

2. Sense perjudici del procés d'actualització de la cartera comuna de serveis del Sistema Nacional de Salut, quan les prestacions d'aquesta siguin les tècniques de reproducció humana assistida, s'ha de garantir l'accés a aquestes tècniques a dones lesbianes, dones bisexuals i dones sense parella en condicions d'igualtat amb la resta de dones, i així mateix a les persones trans amb capacitat de gestar, sense discriminació per motius d'identitat sexual.

Article 17

Prohibició de teràpies de conversió

Es prohibeix la pràctica de mètodes, programes i teràpies d'aversion, conversió o contracondicionament, en qualsevol forma, destinats a modificar l'orientació o identitat sexual o l'expressió de gènere de les persones, fins i tot si tenen el consentiment de la persona interessada o del seu representant legal.

Article 18

Educació sexual i reproductiva

1. Les campanyes d'educació sexual i reproductiva, i de prevenció i detecció precoç d'infeccions de transmissió sexual, han de tenir en compte les necessitats específiques de les persones LGTBI i evitar qualsevol tipus d'estigmatització o discriminació.

2. Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, han de promoure programes d'educació sexual i reproductiva i de prevenció d'infeccions de transmissió sexual, amb una consideració especial al virus de la immunodeficiència humana (VIH) en les relacions sexuals, així com campanyes de desestigmatització de persones amb VIH. Així mateix, s'han de dur a terme campanyes d'informació de profilaxi, especialment entre la població juvenil.

Article 19

Atenció a la salut integral de les persones intersexuals

1. L'atenció a la salut de les persones intersexuals s'ha de fer de conformitat amb els principis de no-patologització, autonomia, decisió i consentiment informats, no-discriminació, assistència integral,

qualitat, especialització, proximitat i no-segregació. S'ha d'assegurar, en tot cas, el respecte de la seva intimitat i la confidencialitat sobre les seves característiques físiques, i s'han d'evitar les exploracions innecessàries o l'exposició sense un objectiu diagnòstic o terapèutic directament relacionat.

2. Es prohibeixen totes les pràctiques de modificació genital en persones menors de dotze anys excepte en els casos en què les indicacions mèdiques exigeixin el contrari a fi de protegir la salut de la persona. En el cas de persones menors entre dotze i setze anys, només es permeten aquestes pràctiques a sol·licitud de la persona menor sempre que, per la seva edat i maduresa, pugui consentir de manera informada a la realització de les pràctiques esmentades.

3. Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, han d'impulsar protocols d'actuació en matèria d'intersexualitat que garanteixin, en la mesura del que sigui possible, la participació de les persones menors d'edat en el procés d'adopció de decisions, així com la prestació d'assessorament i suport, inclòs el psicològic, a persones menors d'edat intersexuals i les seves famílies.

En particular, abans de l'inici de qualsevol tractament que pugui comprometre la seva capacitat reproductora, s'ha de garantir que les persones intersexuals tinguin la possibilitat real i efectiva d'accedir a les tècniques de congelació de teixit gonadal i de cèl·lules reproductives per a la seva recuperació futura en les mateixes condicions que la resta de persones usuàries.

4. Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, han de garantir una formació suficient, continuada i actualitzada del personal sanitari, que tingui en compte les necessitats específiques de les persones intersexuals.

Secció 5a

Mesures en l'àmbit de l'educació

Article 20

Diversitat LGTBI en l'àmbit educatiu

1. El Govern, en el marc del que disposen l'article 27 de la Constitució i la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, ha d'incloure entre els aspectes bàsics del currículum de les diferents etapes educatives el principi d'igualtat de tracte i no-discriminació per les causes que preveu aquesta Llei i el coneixement i respecte de la diversitat sexual, de gènere i familiar de les persones LGTBI.

2. El Govern, amb la consulta prèvia a les comunitats autònomes, ha d'incloure continguts relatius al tractament de la diversitat sexual, de gènere i familiar de les persones LGTBI com un dels aspectes que, en el marc de l'atenció a la diversitat, pot ser tractat de manera específica en les proves que es duguin a terme en els procediments selectius d'ingrés, accés i adquisició de noves especialitats corresponents als cossos docents que estableix la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig. S'han d'incloure també aquests continguts en els projectes de direcció que es presentin en els concursos de mèrits per a la selecció del

personal director dels centres públics.

3. Les administracions educatives competents i les universitats han d'impulsar la introducció, en els plans d'estudi conduents a l'obtenció dels títols universitaris i de formació professional oficials que habiliten per a l'exercici de professions docents, sanitàries i jurídiques, de continguts dirigits a la capacitat necessària per abordar la diversitat sexual, de gènere i familiar.

4. Així mateix, les administracions educatives competents i les universitats han de promoure la formació, docència i recerca en diversitat sexual, de gènere i familiar, i han de promoure grups de recerca especialitzats en la realitat del col·lectiu LGTBI i sobre les necessitats específiques de les persones amb VIH.

Article 21

Deures de les administracions educatives

1. Les administracions educatives, en l'àmbit de les seves competències:

a) Han de col·laborar amb els centres educatius en les accions dirigides a fomentar el respecte a la diversitat sexual, de gènere i familiar de les persones LGTBI.

b) Han de promoure, en el marc del que disposen els articles 121 i 124 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, la inclusió, en els projectes educatius dels centres i en les seves normes d'organització, funcionament i convivència, de l'aplicació de protocols de prevenció de l'assetjament i ciberassetjament escolar, tenint en compte l'assetjament per LGTBI-fòbia.

c) Han d'impulsar l'adopció de plans de coeducació i diversitat que incloguin, entre d'altres, accions relacionades amb la formació del professorat en atenció al respecte a la diversitat sexual, de gènere i familiar de les persones LGTBI.

2. Els serveis d'inspecció educativa han de vetllar pel compliment i aplicació dels principis i valors que recull aquesta Llei.

Article 22

Formació en l'àmbit docent i educatiu

El Govern i les administracions educatives, en l'exercici de les seves competències respectives en la formació inicial i contínua del professorat, han d'incorporar continguts dirigits a la formació en matèria de diversitat sexual, de gènere i familiar de les persones LGTBI amb la finalitat de capacitar-lo:

a) Per fomentar el respecte dels drets i llibertats fonamentals i de la igualtat de tracte i no-discriminació de les persones LGTBI.

b) Per a la detecció precoç entre l'alumnat d'algun indicador de maltractament en l'àmbit familiar per motiu d'orientació sexual, identitat sexual, expressió de gènere i característiques sexuals.

c) Per al coneixement de les circumstàncies especials de l'assetjament i la violència escolar pels motius que estableix aquesta Llei, les seves conseqüències, prevenció, detecció i formes d'actuació, amb una atenció especial al ciberassetjament.

d) Per al funcionament dels protocols d'actuació que s'han d'establir de conformitat amb l'article 34 de la Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència davant la violència.

Article 23

Material didàctic respectuós amb la diversitat LGTBI

Les administracions educatives, en l'àmbit de les seves competències respectives, han de fomentar el respecte a la diversitat sexual, de gènere i familiar en els materials escolars, així com la introducció de referents positius LGTBI en aquests, de manera natural, respectuosa i transversal, en tots els nivells d'estudis i d'acord amb les matèries i edats.

Article 24

Programes d'informació en l'àmbit educatiu

Les administracions educatives, en l'àmbit de les seves competències, han de promoure l'aplicació de programes d'informació dirigits a l'alumnat, a les seves famílies i al personal de centres educatius amb l'objectiu de divulgar les diferents realitats sexoafectives i familiars i combatre la discriminació de les persones LGTBI i les seves famílies per les causes que preveu aquesta Llei, amb una atenció especial a la realitat de les persones trans i intersexuals.

S'ha de fomentar que aquests programes es duguin a terme en col·laboració amb les organitzacions representatives dels interessos de les persones LGTBI, així com amb la comunitat educativa.

Secció 6a

Mesures en l'àmbit de la cultura, l'oci i l'esport

Article 25

Mesures en l'àmbit de la cultura i l'oci

Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, han d'adoptar les mesures pertinents a fi de:

a) Garantir la igualtat de tracte i no-discriminació de les persones LGTBI en l'àmbit de la cultura i l'oci.

b) Visibilitzar i procurar el tractament respectuós de la diversitat en matèria d'orientació sexual, identitat

sexual, expressió de gènere i característiques sexuals i de la diversitat familiar de les persones LGTBI en l'àmbit de la cultura i l'oci.

c) Fomentar el coneixement i l'aplicació correcta del dret d'admissió perquè les condicions d'accés i permanència als establiments oberts al públic, així com l'ús i gaudi dels serveis que s'hi presten, en cap cas es puguin restringir per raó d'orientació sexual, identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals.

d) Impulsar l'existència de fons documentals de temàtica LGTBI que divulguin la igualtat i el tractament no-discriminatori de les persones LGTBI, així com el foment del respecte per la diversitat en matèria d'orientació sexual, identitat sexual, expressió de gènere i característiques sexuals i per la diversitat familiar.

Article 26

Esport, activitat física i educació esportiva

1. Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, i en el marc del que preveu la Llei 19/2007, d'11 de juliol, contra la violència, el racisme, la xenofòbia i la intolerància en l'esport, i la seva normativa de modificació, han de promoure que la pràctica esportiva i l'activitat física es duguin a terme amb ple respecte al principi d'igualtat de tracte i no-discriminació per orientació sexual, identitat sexual, expressió de gènere i característiques sexuals, per erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia en l'esport, mitjançant l'adopció de les mesures següents:

a) El foment del respecte a l'orientació sexual, identitat sexual, expressió de gènere i característiques sexuals de les persones LGTBI en les normes reguladores de competicions esportives.

b) El foment de l'adopció per part dels clubs, agrupacions i federacions esportives de compromisos de respecte a la diversitat en matèria d'orientació sexual, identitat sexual, expressió de gènere i característiques sexuals, així com de condemna als actes d'LGTBI-fòbia en els seus estatuts, codis ètics i declaracions públiques.

c) La prevenció i l'erradicació dels actes d'LGTBI-fòbia duts a terme en el marc de les competicions i els esdeveniments esportius, ja siguin dirigits a esportistes, personal tècnic, personal que exerceixi tasques d'arbitratge, acompanyants o al públic en general.

d) L'adopció de plans d'actuació i campanyes de sensibilització contra la discriminació de les persones LGTBI en l'esport.

e) La formació adequada de totes les persones i els professionals involucrats en l'activitat física i l'esport federat i no federat, incloent-hi el personal tècnic, els professionals de didàctica esportiva, de l'arbitratge i de l'ensenyament de l'educació física, dirigida a dotar-los d'eines de sensibilització, prevenció i

intervenció en matèria d'igualtat i no-discriminació de les persones LGTBI i les seves famílies.

2. El Consell Superior d'Esports, en l'exercici de les seves competències, ha de promoure els valors d'inclusió i de respecte a la diversitat en matèria d'orientació sexual, identitat sexual, expressió de gènere i característiques sexuals en l'àmbit de l'esport.

3. En les pràctiques, esdeveniments i competicions esportius en l'àmbit de l'esport federat, s'ha d'atènyer al que disposa la normativa específica aplicable, nacional, autonòmica i internacional, incloses les normes de lluita contra el dopatge, que, de manera justificada i proporcionada, tinguin per objecte evitar avantatges competitiu que puguin ser contraris al principi d'igualtat.

Secció 7a

Mesures en l'àmbit dels mitjans de comunicació social i internet

Article 27

Igualtat de tracte i no-discriminació en la publicitat i en els mitjans de comunicació social

1. Tots els mitjans de comunicació social han de respectar el dret a la igualtat de tracte de les persones LGTBI, i evitar qualsevol forma de discriminació per raó d'orientació sexual, identitat sexual, expressió de gènere i característiques sexuals en el tractament de la informació, en els seus continguts i en la seva programació.

2. Els poders públics, en l'àmbit de les seves competències, han de fomentar, en els mitjans de comunicació de titularitat pública i en els que percebin subvencions públiques, la sensibilització i el respecte a la diversitat en matèria d'orientació sexual, identitat sexual, expressió de gènere i característiques sexuals, i han d'adoptar les mesures oportunes per a l'eliminació dels continguts que puguin incitar a l'odi, la discriminació o la violència contra les persones LGTBI o els seus familiars.

Article 28

Promoció de l'adopció d'acords d'autoregulació

Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, han de promoure l'adopció d'acords d'autoregulació dels mitjans de comunicació social per contribuir a la conscienciació, divulgació i transmissió del respecte a l'orientació sexual, la identitat sexual, l'expressió de gènere, les característiques sexuals i la diversitat familiar de les persones LGTBI.

Article 29

Mesures de protecció contra el ciberassetjament

Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, han d'adoptar les mesures necessàries per prevenir i erradicar el ciberassetjament per raó d'orientació sexual, identitat sexual, expressió de gènere i característiques sexuals, així com per sensibilitzar sobre aquest, sense perjudici de les seves possibles conseqüències penals, i han de prestar una atenció especial als casos de

ciberassetjament en xarxes socials a les persones menors d'edat i joves LGTBI.

Els serveis públics de protecció i de ciberseguretat han de desenvolupar campanyes de conscienciació en matèria de ciberseguretat i prevenció del ciberassetjament per a la ciutadania, així com protocols especials d'atenció en casos de ciberassetjament a les persones menors d'edat i joves LGTBI.

Secció 8a

Mesures en l'àmbit de la família, la infància i la joventut

Article 30

Protecció davant la discriminació de les famílies LGTBI

Les administracions públiques, en el marc de les seves competències, han de promoure polítiques actives d'equiparació de drets, de suport, de sensibilització i de visibilització de l'orientació sexual, identitat sexual, expressió de gènere, característiques sexuals i diversitat familiar de les persones LGTBI.

Article 31

Persones menors d'edat en famílies LGTBI

1. S'ha de fomentar el respecte i la protecció, així com la no-discriminació, de les persones menors d'edat que visquin en el si d'una família LGTBI, en defensa de l'interès superior del menor, d'acord amb el que disposa l'article 2.2.d) de la Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de modificació parcial del Codi civil i de la Llei d'enjudiciament civil.

2. Les administracions públiques competents en matèria de protecció de persones menors d'edat han de garantir, tenint en compte l'heterogeneïtat i diversitat familiar i d'acord amb la normativa vigent, l'absència de discriminació per orientació sexual, identitat sexual, expressió de gènere i característiques sexuals, en la valoració de la idoneïtat o l'adequació en els processos d'adopció i acolliment, i han de tenir sempre en compte la protecció de l'interès superior del menor.

Article 32

Integració familiar i social de persones menors d'edat i joves LGTBI

Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, han de promoure la realització d'actuacions eficaces encaminades a aconseguir la integració familiar i social de les persones menors d'edat i joves LGTBI i han de vetllar perquè rebin la protecció i l'atenció necessàries per promoure'n el desenvolupament integral.

Article 33

Formació, informació, assessorament i suport

Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, han d'impulsar:

a) Programes i accions de formació i respecte a l'orientació sexual, identitat sexual, expressió de gènere,

característiques sexuals i diversitat familiar de les persones LGTBI dirigits a joves i a persones que treballin en l'àmbit de la infància, de les famílies i de la joventut.

b) Programes i accions d'informació, assessorament i suport a joves LGTBI.

c) Programes i accions de sensibilització, orientació, formació i suport dirigits a famílies amb menors d'edat i joves LGTBI.

Article 34

Institut de la Joventut, OA

1. En l'àmbit de l'Administració General de l'Estat, l'Institut de la Joventut, OA, ha d'impulsar programes i actuacions que promoguin la igualtat de tracte i no-discriminació de les persones LGTBI i el respecte a l'orientació sexual, la identitat sexual, l'expressió de gènere, les característiques sexuals i la diversitat familiar, dirigits a persones joves i persones que treballin en l'àmbit de la joventut, difonent les bones pràctiques realitzades en aquest àmbit i duent a terme accions en aquest sentit.

2. S'ha de fomentar la igualtat de les persones joves LGTBI amb la resta de la ciutadania, i promoure l'associacionisme juvenil com a eina per a la inclusió i defensa dels seus drets.

3. En els cursos dirigits a persones mediadores, monitores i formadores juvenils s'ha d'incloure formació sobre orientació sexual, identitat sexual o expressió de gènere que els permeti disposar d'eines, recursos i estratègies per educar en la diversitat, prevenir l'assetjament i educar en el respecte i la igualtat, i, així mateix, incorporar el reconeixement positiu de les diversitats.

Article 35

Adopció i acolliment familiar

1. S'ha de garantir, de conformitat amb la normativa vigent, que en la valoració de la idoneïtat en els processos d'adopció i acolliment familiar no hi hagi discriminació per les causes que estableix aquesta Llei.

2. En els centres de menors s'ha de treballar la diversitat familiar amb la finalitat de garantir que els menors que siguin susceptibles de ser adoptats o acollits siguin coneixedors de la diversitat familiar per raó de la diversitat sexual i identitat de gènere.

Secció 9a

Mesures en l'àmbit de l'acció exterior i la protecció internacional

Article 36

Acció exterior

1. El Govern d'Espanya ha de mantenir, en el marc de l'Estratègia d'acció exterior, la defensa de la

igualtat de tracte, la lluita contra la violència LGTBI-fòbica i contra la discriminació de les persones LGTBI en els fòrums, organismes i institucions internacionals competents per raó de la matèria.

2. El Govern d'Espanya ha d'impulsar i promoure línies de treball, accions i projectes que defensin el dret a la vida, la igualtat, la llibertat, la intimitat personal i familiar i la no-discriminació de les persones LGTBI en els països en què aquests drets humans siguin negats o dificultats, legalment o socialment.

3. Les oficines consulars d'Espanya a l'estranger han de proporcionar ajuda i assistència a les persones LGTBI de nacionalitat espanyola que estiguin a la seva demarcació, d'acord amb els principis d'igualtat i no-discriminació i les pautes d'actuació consular existents, i han de prestar una atenció especial als casos en què s'hagi pogut donar una situació d'especial vulnerabilitat o de discriminació per raó d'orientació sexual, identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals.

4. Les oficines consulars espanyoles poden celebrar matrimonis entre persones del mateix sexe sempre que almenys un dels contraents sigui espanyol, que almenys un d'ells estigui domiciliat a la demarcació consular corresponent i que les autoritats de l'Estat receptor del cònsol, en aplicació de les seves lleis i reglaments, no s'oposin expressament que aquest pugui celebrar els matrimonis esmentats al seu territori.

Article 37

Famílies del personal LGTBI del servei exterior

1. L'Administració General de l'Estat ha de vetllar pels drets, la seguretat i la integritat de les famílies del personal LGTBI destinat al servei exterior.

2. El Govern ha de vetllar pel fet que els tractats internacionals que s'han de formalitzar sobre l'exercici d'activitats professionals remunerades per part dels familiars de personal del servei exteriors no donin lloc a una discriminació envers els cònjuges o les parelles de fet del mateix sexe que acompanyin el personal del servei exterior destinat a l'estranger. La consideració de cònjuge o parella de fet en aquests tractats s'ha de fer sempre de conformitat amb l'ordenament jurídic espanyol.

3. L'Administració General de l'Estat ha de vetllar perquè cap persona que estigui duent a terme una labor a l'estranger en nom de l'Administració pública de manera permanent, temporal o ocasional, o els seus familiars, sigui víctima de cap tracte LGTBI-fòbic, dins els límits que estableix l'ordenament jurídic espanyol.

Article 38

Protecció internacional

1. A fi de proporcionar una tramitació adequada de les sol·licituds de protecció internacional que, eventualment, presentin les persones LGTBI, així com els familiars que els acompanyin, el personal al

servei de les administracions públiques que participi en alguna de les fases del procediment o de l'acollida de sol·licitants de protecció internacional ha de rebre una formació adequada per al tractament no-discriminatori de les sol·licituds i de les persones sol·licitants, de conformitat amb el que disposa la normativa reguladora de protecció internacional i en atenció a les previsions que recull aquesta Llei.

2. En l'estudi i valoració d'aquests casos s'han d'aplicar les garanties procedimentals oportunes i les entrevistes les ha de fer personal qualificat i amb formació suficient.

3. En el procediment per al reconeixement de la protecció internacional no es poden utilitzar mitjans orientats a provar l'orientació o identitat sexual que puguin vulnerar els drets fonamentals de la persona sol·licitant.

4. Dins del sistema d'acollida, s'han d'establir mecanismes que permetin identificar les vulnerabilitats o necessitats específiques de les persones a les quals es refereix l'apartat primer, així com la denúncia i una intervenció immediata davant qualsevol incident de discriminació, rebuig o assetjament. Quan de l'anàlisi efectuada es desprengui l'existència de les vulnerabilitats o necessitats específiques esmentades, s'han d'adoptar les mesures oportunes per garantir que aquestes siguin ateses en entorns segurs per a les persones LGTBI.

5. El principi d'unitat familiar s'ha d'aplicar a les persones a les quals es refereix l'apartat primer sense discriminació, tant en l'àmbit del procediment com en el marc de l'acollida.

6. El Ministeri de l'Interior ha de publicar amb una periodicitat anual el nombre de persones respecte al total que han sol·licitat protecció internacional i que han estat reconegudes com a refugiades a Espanya per motiu d'orientació sexual, identitat sexual, expressió de gènere i característiques sexuals.

Secció 10a

Mesures en el medi rural

Article 39

Igualtat de drets i d'oportunitats de les persones LGTBI en el medi rural

1. Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, han de portar a terme accions per garantir:

a) El respecte, la promoció i la visibilitat de la diversitat en matèria d'orientació sexual, identitat sexual, expressió de gènere i característiques sexuals i de la diversitat familiar en l'àmbit rural.

b) La igualtat efectiva en l'accés als recursos i serveis dirigits a les persones LGTBI en l'àmbit rural, en les mateixes condicions que les persones residents en entorns urbans.

c) La participació de les organitzacions defensores dels interessos de les persones LGTBI que treballen en l'àmbit rural.

2. Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, han de tenir en compte les situacions de discriminació múltiple i interseccional que pateixen les persones LGTBI en el medi rural, com les persones menors d'edat, joves, persones grans, persones amb discapacitat i, de manera transversal, les dones lesbianes i bisexuals i les dones trans, en el desenvolupament de les seves polítiques públiques.

Article 40

Cooperació entre administracions

En el marc de la Conferència Sectorial d'Igualtat s'ha de promoure:

a) L'establiment de mesures per adaptar al medi rural els continguts d'aquesta Llei.

b) L'adequació de les mesures de prevenció de la violència i accions discriminatòries per LGTBI-fòbia o pertinença a famílies LGTBI a les circumstàncies específiques del medi rural.

c) La creació, en col·laboració amb la Federació Espanyola de Municipis i Províncies, d'una Xarxa de Municipis per la Igualtat i la Diversitat per generar sinergies amb les administracions locals en la realització de campanyes a favor de la igualtat i no-discriminació i generar recursos materials i personals.

Article 41

Visibilització de les persones LGTBI en el medi rural

Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, han de promoure la realització de campanyes sobre visibilitat LGTBI a les zones rurals, així com campanyes de prevenció de la violència i la discriminació envers les persones LGTBI adaptades al medi rural.

Secció 11a

Mesures en l'àmbit del turisme

Article 42

Promoció del turisme LGTBI

Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències:

1. Han de promoure un turisme divers i incluiu en què es visibilitzi les persones LGTBI com a agents o subjectes de l'activitat turística dins els seus plans o projectes, amb un èmfasi especial en el medi rural.

2. Han d'adoptar les mesures i iniciatives necessàries per fomentar i donar suport al turisme orientat al públic LGTBI i els seus familiars.

3. Han d'incloure el turisme LGTBI dins els plans i projectes de planificació, promoció i foment del turisme, tant en els plans parcials com en els seus programes d'actuació estratègics.

Títol II

Mesures per a la igualtat real i efectiva de les persones trans

Capítol I

Rectificació registral de la menció relativa al sexe de les persones i adequació documental

Article 43

Legitimació

1. Qualsevol persona de nacionalitat espanyola major de setze anys pot sol·licitar per si mateixa davant el Registre Civil la rectificació de la menció registral relativa al sexe.

2. Les persones menors de setze anys i majors de catorze poden presentar la sol·licitud per si mateixes, assistides en el procediment pels seus representants legals.

En el supòsit de desacord de les persones progenitores o dels representants legals, entre si o amb la persona menor d'edat, s'ha de procedir al nomenament d'un defensor judicial de conformitat amb el que preveuen els articles 235 i 236 del Codi civil.

3. Les persones amb discapacitat poden sol·licitar, amb les mesures de suport que si s'escau necessitin, la rectificació registral de la menció relativa al sexe.

4. Les persones menors de catorze anys i majors de dotze poden sol·licitar l'autorització judicial per modificar la menció registral del sexe en els termes del capítol I bis del títol II de la Llei 15/2015, de 2 de juliol, de jurisdicció voluntària.

Article 44

Procediment per a la rectificació registral de la menció relativa al sexe

1. La rectificació de la menció registral del sexe s'ha de tramitar i acordar amb subjecció a les disposicions d'aquesta Llei i de conformitat amb el que estableix la normativa reguladora del Registre Civil per als procediments registrals.

2. La sol·licitud d'iniciació de procediment per a la rectificació registral de la menció relativa al sexe el pot presentar la persona legitimada davant la persona encarregada de qualsevol oficina del Registre Civil.

3. L'exercici del dret a la rectificació registral de la menció relativa al sexe en cap cas pot estar condicionat a l'exhibició prèvia d'un informe mèdic o psicològic relatiu a la disconformitat amb el sexe que esmenta la inscripció de naixement, ni a la modificació prèvia de l'aparença o funció corporal de la persona a través de procediments mèdics, quirúrgics o d'una altra índole.

4. Un cop rebuda la sol·licitud s'ha de citar la persona legitimada perquè comparegui, assistida pels seus representants legals en el supòsit de l'article 43.2 d'aquesta Llei. En aquesta compareixença, la persona encarregada del Registre Civil ha de recollir la seva manifestació de disconformitat amb el sexe que esmenta la seva inscripció de naixement i la seva sol·licitud que, en conseqüència, es procedeixi a la rectificació corresponent.

En la compareixença s'ha d'incloure l'elecció d'un nou nom propi, excepte quan la persona vulgui conservar el que té i això sigui conforme als principis de lliure elecció del nom propi que preveu la normativa reguladora del Registre Civil.

En aquesta compareixença, també pot incloure la petició de trasllat total del foli registral quan a la seva inscripció de naixement li sigui aplicable la Llei de 8 de juny de 1957, sobre el Registre Civil.

5. En aquesta compareixença inicial, la persona encarregada del Registre Civil ha d'informar la persona sol·licitant de les conseqüències jurídiques de la rectificació pretesa, inclòs el règim de reversió, així com de les mesures d'assistència i informació que estiguin a disposició de la persona sol·licitant al llarg del procediment de rectificació registral en els àmbits sanitari, social, laboral, educatiu i administratiu, incloent-hi mesures de protecció contra la discriminació, promoció del respecte i foment de la igualtat de tracte. Igualment, ha d'assabentar la persona legitimada de l'existència d'associacions i altres organitzacions de protecció dels drets en aquest àmbit a les quals pot acudir.

6. Si es tracta de persones menors de divuit anys i majors de catorze, tots els intervinents en el procediment han de tenir en consideració en tot moment l'interès superior de la persona menor, a qui s'ha de donar audiència en els casos de l'article 43.2 d'aquesta Llei. La persona encarregada del Registre Civil li ha de facilitar la informació sobre les conseqüències jurídiques de la rectificació sol·licitada i tota la informació complementària que escaigui en un llenguatge clar, accessible i adaptat a les seves necessitats.

7. Després de la informació facilitada per la persona encarregada del Registre Civil, la persona legitimada ha de subscriure, si hi està conforme, la compareixença inicial en què reitera la seva petició de rectificació registral del sexe que esmenta la seva inscripció de naixement.

8. En el termini màxim de tres mesos des de la compareixença inicial en què es reitera la sol·licitud de rectificació inicial, la persona encarregada del Registre Civil ha de citar la persona legitimada perquè comparegui de nou i ratifiqui la seva sol·licitud, en què assevera la persistència de la seva decisió.

9. Reiterada i ratificada novament la sol·licitud, la persona encarregada del Registre Civil, amb la comprovació prèvia de la documentació que consta en l'expedient, ha de dictar resolució sobre la rectificació registral sol·licitada dins el termini màxim d'un mes a comptar de la data de la segona compareixença.

10. La resolució és recurrible en els termes que preveu la normativa reguladora del Registre Civil, mitjançant la interposició d'un recurs d'alçada davant la Direcció General de Seguretat Jurídica i Fe Pública.

11. Quan es tracti de persones amb discapacitat, en el procediment de rectificació registral de la menció relativa al sexe, s'han de garantir els mitjans i recursos de suport, materials i humans, incloses les mesures d'accessibilitat i disseny universals, que siguin necessaris perquè rebin la informació, formin i expressin la seva voluntat, atorguin el seu consentiment i es comuniquin i interactuïn amb l'entorn de manera lliure.

Article 45

Autoritat competent

La competència per a la tramitació del procediment de rectificació registral de la menció del sexe correspon a la persona encarregada de l'Oficina del Registre Civil en què s'hagi presentat la sol·licitud.

Article 46

Efectes

1. La resolució que acordi la rectificació de la menció registral del sexe té efectes constitutius a partir de la seva inscripció en el Registre Civil.

2. La rectificació registral permet a la persona exercir tots els drets inherents a la seva nova condició.

3. La rectificació de la menció registral relativa al sexe i, si s'escau, el canvi de nom, no altera el règim jurídic que, amb anterioritat a la inscripció del canvi registral, fos aplicable a la persona als efectes de la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere.

4. La persona que rectifiqui la menció registral del sexe i passi del sexe masculí al femení pot ser beneficiària de mesures d'acció positiva adoptades específicament a favor de les dones en virtut de l'article 11 de la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, per a les situacions generades a partir que es faci efectiu el canvi registral, però no respecte de les situacions jurídiques anteriors a la rectificació registral. No obstant això, la persona que rectifiqui la menció registral i passi del sexe femení al masculí conserva els drets patrimonials consolidats que s'hagin derivat d'aquestes mesures d'acció positiva, sense que en pertorqui el reintegrament o la devolució.

5. Respecte de les situacions jurídiques que portin causa del sexe registral en el moment del naixement, la persona conserva, si s'escau, els drets inherents a aquest en els termes que estableix la legislació sectorial.

Article 47

Reversibilitat de la rectificació de la menció registral relativa al sexe de les persones

Transcorreguts sis mesos des de la inscripció en el Registre Civil de la rectificació de la menció registral relativa al sexe, les persones que hagin promogut la rectificació esmentada poden recuperar la menció registral del sexe que figurava prèviament a aquesta rectificació en el Registre Civil, seguint el mateix procediment establert en aquest capítol per a la rectificació registral.

En cas que, després que s'hagi rectificat la modificació inicial, es vulgui procedir a una nova rectificació, s'ha de seguir el procediment que estableix el capítol I ter del títol II de la Llei 15/2015, de 2 de juliol, de la jurisdicció voluntària.

Article 48

Canvi de nom en el Registre Civil de persones menors d'edat

Les persones trans menors d'edat, hagin iniciat o no el procediment de rectificació de la menció relativa al sexe, tenen dret a obtenir la inscripció registral del canvi de nom per raons d'identitat sexual i complir els requisits que estableix la Llei 20/2011, de 21 de juliol, del Registre Civil.

Article 49

Adequació de documents a la menció registral relativa al sexe

1. En els documents oficials d'identificació, la determinació del sexe s'ha de correspondre amb la registral.

Després de la rectificació o anotació registral, les autoritats han d'expedir un nou document nacional d'identitat, i, si s'escau, un nou passaport a petició de la persona interessada o del seu representant voluntari o legal, ajustat a la inscripció registral rectificada. En qualsevol cas, ha de conservar el mateix número del document nacional d'identitat.

2. La persona interessada o el seu representant voluntari o legal poden sol·licitar la reexpedició de qualsevol document, títol, diploma o certificat ajustat a la inscripció registral rectificada, a qualsevol autoritat, organisme o institució pública o privada, sigui quina sigui la seva naturalesa. En la nova expedició d'aquests documents, en qualsevol cas, les autoritats, els organismes i les institucions que els van expedir en el seu moment han de garantir la identificació adequada de la persona a favor de la qual s'expedeixin els documents esmentats, si s'escau, mitjançant la impressió oportuna en el duplicat del document del mateix número de document nacional d'identitat o la mateixa clau registral que figuri en

l'original.

3. Les taxes que gravin els tràmits per a l'adequació a la menció registral relativa al sexe dels documents que preveu aquest article s'han d'adequar al principi de capacitat econòmica que preveu l'article 8 de la Llei 8/1989, de 13 d'abril, de taxes i preus públics.

4. Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, han d'establir procediments accessibles, àgils i que garanteixin la protecció de les dades de caràcter personal per a l'adequació de documents a la nova menció relativa al sexe i, si s'escau, al nom.

Article 50

Adequació dels documents expedits a persones estrangeres

1. Les persones estrangeres que acreditin la impossibilitat legal o de fet de dur a terme la rectificació registral relativa al sexe i, si s'escau, al nom en el seu país d'origen, sempre que compleixin els requisits de legitimació que preveu aquesta Llei, excepte el d'estar en possessió de la nacionalitat espanyola, poden sol·licitar la rectificació de la menció del sexe i el canvi del nom en els documents que se'ls expedeixin, davant l'autoritat competent per a això. A aquests efectes, l'autoritat competent ha d'instar el Ministeri d'Afers Exteriors, Unió Europea i Cooperació que sol·liciti la informació disponible a la representació exterior d'Espanya que correspongui sobre si al país d'origen hi ha impediments legals o de fet per portar a terme la rectificació registral esmentada. Aquest Ministeri ha de comunicar la informació disponible a l'autoritat sol·licitant en el termini màxim d'un mes.

2. Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències respectives, han d'habilitar procediments d'adequació dels documents expedits als estrangers que estiguin en situació administrativa regular a Espanya, que hagin efectuat la rectificació registral corresponent al seu país d'origen.

Article 51

Adequació de documents al canvi de nom en el Registre Civil de persones menors d'edat i principi de no-discriminació

1. En virtut del principi de respecte a la dignitat de la persona i al lliure desenvolupament de la personalitat i del dret a la intimitat, les persones menors d'edat que hagin obtingut la inscripció registral del canvi de nom per raons d'identitat sexual sense modificar aquesta menció relativa al sexe en la seva inscripció de naixement, tenen dret que les administracions públiques, les entitats privades i qualsevol persona natural o jurídica amb la qual es relacionin expedeixin tots els documents de la persona menor d'edat amb constància del seu nom tal com aparegui inscrit per la rectificació feta en el Registre Civil.

2. Les mateixes administracions públiques, entitats i persones estan obligades a dispensar a la persona menor d'edat que hagi canviat el seu nom en el Registre Civil el tracte que correspongui a les persones

del sexe amb el qual s'identifica, sense que es pugui produir cap discriminació per aquest motiu, i ha de prevaler sempre el principi d'igualtat de tracte.

3. Sense perjudici del que estableix l'apartat anterior, el canvi de nom en el Registre que preveu aquest article no afecta els drets que puguin correspondre a les persones d'acord amb el seu sexe registral.

Capítol II

Polítiques públiques per promoure la igualtat real i efectiva de les persones trans

Secció 1a

Línies generals d'actuació dels poders públics per promoure la igualtat real i efectiva de les persones trans

Article 52

Estratègia estatal per a la inclusió social de les persones trans

1. L'Estratègia estatal per a la inclusió social de les persones trans és l'instrument principal per a l'impuls, el desenvolupament i la coordinació de les polítiques i els objectius generals que estableix aquest títol en l'àmbit de l'Administració General de l'Estat.

L'Estratègia té caràcter quadriennal, la seva elaboració, seguiment i avaluació correspon al Ministeri d'Igualtat, i es garanteix la participació dels departaments ministerials les actuacions dels quals incideixin especialment en les persones trans i de les organitzacions socials que incloguin entre els seus objectius la defensa dels drets de les persones trans. L'aprovació d'aquesta Estratègia correspon al Consell de Ministres.

2. L'Estratègia estatal per a la inclusió social de les persones trans ha d'incorporar de manera prioritària mesures d'acció positiva en els àmbits laboral, educatiu, sanitari i d'habitatge.

3. L'Estratègia ha d'incloure la realització dels estudis necessaris per conèixer la situació socioeconòmica, en l'àmbit de la salut i psicosocial de les persones trans, de manera que les mesures d'acció positiva es basin en un diagnòstic clar, així com un sistema d'indicadors per al seu seguiment i avaluació adequats, de manera que sigui possible avaluar-ne l'eficàcia i el grau de compliment.

4. El Ministeri d'Igualtat ha d'elaborar i elevar al Govern un informe d'avaluació intermèdia sobre l'execució de l'Estratègia, una vegada transcorreguts dos anys des de la seva aprovació, i un informe d'avaluació final quan se'n compleixi el període de vigència. D'aquests informes, se n'ha de retre compte a les Corts Generals.

Article 53

Participació de les persones trans

Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, han d'adoptar mesures

encaminades a:

a) Fomentar la participació de les persones trans en el disseny i la implementació de les polítiques que els afectin, a través de les organitzacions socials que incloguin entre els seus objectius la defensa dels seus drets.

b) Donar suport a les organitzacions socials que incloguin entre els seus objectius la defensa dels drets de les persones trans.

Secció 2a

Mesures en l'àmbit laboral per promoure la igualtat real i efectiva de les persones trans

Article 54

Foment de l'ocupació de les persones trans

El Ministeri de Treball i Economia Social, considerant les línies d'actuació de l'Estratègia estatal per a la inclusió social de les persones trans, ha de dissenyar mesures d'acció positiva per a la millora de l'ocupabilitat de les persones trans i plans específics per al foment de l'ocupació d'aquest col·lectiu. En l'elaboració d'aquestes mesures o plans, s'han de tenir en compte les necessitats específiques de les dones trans.

Article 55

Integració sociolaboral de les persones trans

1. Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències respectives, han d'adoptar les mesures necessàries per impulsar la integració sociolaboral de les persones trans.
2. Als efectes del que disposa l'apartat anterior, les administracions públiques poden, entre d'altres, impulsar les mesures següents:
 - a) Desenvolupar estratègies i campanyes de conscienciació en l'àmbit laboral.
 - b) Implementar mesures per a organismes públics i empreses privades que afavoreixin la integració i inserció laboral de les persones trans.
 - c) Monitorar l'evolució de la situació laboral de les persones trans en el seu territori de competència.
 - d) Adoptar subvencions que afavoreixin la contractació de persones trans en situació de desocupació.
3. En l'elaboració de plans d'igualtat i no-discriminació s'han d'incloure expressament les persones trans, amb una atenció especial a les dones trans.

Secció 3a

Mesures en l'àmbit de la salut per promoure la igualtat real i efectiva de les persones trans

Article 56

Atenció sanitària integral a persones trans

L'atenció sanitària a les persones trans s'ha de fer de conformitat amb els principis de no-patologització, autonomia, decisió i consentiment informats, no-discriminació, assistència integral, qualitat, especialització, proximitat i no-segregació.

S'ha d'assegurar, en tot cas, el respecte de la seva intimitat i la confidencialitat sobre les seves característiques físiques, i evitar les exploracions innecessàries o la seva exposició sense un objectiu diagnòstic o terapèutic directament relacionat.

Article 57

Consentiment informat

L'atorgament del consentiment informat previ s'ha de fer d'acord amb el que estableix la Llei 41/2002, de 14 de novembre, bàsica reguladora de l'autonomia del pacient i de drets i obligacions en matèria d'informació i documentació clínica.

Article 58

Formació del personal sanitari, recerca i seguiment

Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències:

a) Han de garantir una formació suficient, continuada i actualitzada del personal sanitari, que tingui en compte les necessitats específiques de les persones trans, i prestar una atenció especial als problemes de salut associats a les pràctiques quirúrgiques a les quals se sotmeten, als tractaments hormonals i a la seva salut sexual i reproductiva.

b) Han de fomentar la recerca en el camp de les ciències de la salut, així com la innovació tecnològica, en relació amb l'atenció sanitària a les persones trans.

c) Han d'establir indicadors que permetin fer un seguiment sobre els tractaments, teràpies i intervencions a les persones trans, així com procediments d'avaluació de la qualitat assistencial durant tot el procés d'atenció.

Article 59

Protocols d'actuació en l'àmbit de la salut i serveis especialitzats

1. Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, han d'elaborar i desenvolupar protocols i procediments específics per a l'atenció de les persones trans.

2. Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, poden establir serveis especialitzats integrats per equips multidisciplinaris de professionals, que duguin a terme, entre d'altres, algunes de les funcions següents:

a) Informar, ajudar i acompanyar en tot el procés de transició les persones trans.

b) Prestar suport a l'atenció ambulatoria i als centres especialitzats territorialitzats.

c) Portar a terme tasques de recerca, estadística i seguiment del conjunt del sistema.

3. El Ministeri de Sanitat, a través de l'Agència Espanyola de Medicaments i Productes Sanitaris, ha de vetllar pel proveïment suficient dels medicaments més comunament emprats en els tractaments hormonals per a persones trans i n'ha de supervisar el subministrament, a fi d'evitar episodis recurrents de desproveïment.

Secció 4a

Mesures en l'àmbit educatiu per promoure la igualtat real i efectiva de les persones trans

Article 60

Tractament de l'alumnat menor d'edat conforme al nom registral

L'alumnat menor d'edat que hagi obtingut el canvi de nom en el Registre, d'acord amb el que estableixen els articles 48 i 51 d'aquesta Llei, té dret a obtenir un tracte conforme a la seva identitat en totes les activitats que es desenvolupin en l'àmbit educatiu.

Article 61

Protocols d'atenció a l'alumnat trans i contra l'assetjament transfòbic

Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, han d'elaborar protocols de suport i acompanyament a l'alumnat trans, i contra l'assetjament transfòbic, per prevenir, detectar i intervenir davant situacions de violència i exclusió contra l'alumnat trans.

Títol III

Protecció efectiva i reparació davant la discriminació i la violència per LGTBI-fòbia

Capítol I

Mesures generals de protecció i reparació

Article 62

Mesures de protecció davant la discriminació i la violència

1. Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, han de garantir a les persones que pateixen o estan en risc de patir qualsevol tipus de violència o de discriminació per raó de les causes

que preveu aquesta Llei el dret a rebre de manera immediata una protecció integral, real i efectiva.

2. A aquests efectes, les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, han d'adoptar mètodes o instruments suficients per prevenir i detectar aquestes situacions, i han d'articular mesures adequades perquè cessin immediatament.

3. Les persones ocupadores o prestadores de béns i serveis han d'adoptar mètodes o instruments suficients per prevenir i detectar les situacions de discriminació per raó de les causes que preveu aquesta Llei, així com articular mesures adequades perquè cessin immediatament.

4. En la protecció davant la discriminació i la violència per LGTBI-fòbia pot intervenir en tot cas l'Autoritat Independent per a la Igualtat de Tracte i la No-discriminació, amb les competències i funcions que estableix la Llei 15/2022, de 12 juliol, integral per a la igualtat de tracte i la no-discriminació.

Article 63

Actuació administrativa contra la discriminació

1. Quan una autoritat pública, en ocasió de l'exercici de les seves competències, tingui coneixement d'un supòsit de discriminació per raó de les causes que preveu aquesta Llei, si és competent, ha d'incoar el procediment administratiu corresponent, en el qual es poden acordar les mesures necessàries per investigar les circumstàncies del cas i adoptar les mesures oportunes i proporcionades per a la seva eliminació o, en cas que no ho sigui, ha de comunicar aquests fets de manera immediata a l'Administració competent, d'acord amb el que estableixen les lleis administratives.

2. Als efectes del que estableix l'article 4.2 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques, els partits polítics, les organitzacions sindicals, les organitzacions empresarials, les associacions professionals de persones treballadores autònomes, les associacions de persones consumidores i usuàries i les associacions i organitzacions legalment constituïdes que tinguin entre les seves finalitats la defensa i promoció dels drets de les persones LGTBI i les seves famílies, poden tenir la consideració d'interessades en els procediments administratius en què l'Administració s'hagi de pronunciar en relació amb una situació de discriminació per raó de les causes que preveu aquesta Llei, sempre que tinguin l'autorització de la persona o persones afectades. No és necessària aquesta autorització quan les persones afectades siguin una pluralitat indeterminada o de difícil determinació, sense perjudici que els qui es considerin afectats puguin participar també en el procediment.

3. Amb el consentiment exprés de les parts, l'Autoritat Independent per a la Igualtat de Tracte i la No-discriminació pot actuar com a òrgan de mediació o conciliació en els termes que preveu la Llei 15/2022, de 12 de juliol, integral per a la igualtat de tracte i la no-discriminació.

Article 64

Nul·litat dels contractes i negocis jurídics discriminatoris

Les clàusules dels contractes i negocis jurídics que vulnerin el dret a la no-discriminació per raó d'orientació sexual, identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals són nul·les i s'han de tenir per no posades.

Article 65

Legitimació per a la defensa del dret a la igualtat de tracte i no discriminació

Sense perjudici de la legitimació individual de les persones afectades, els partits polítics, les organitzacions sindicals, les organitzacions empresarials, les associacions professionals de persones treballadores autònomes, les associacions de persones consumidores i usuàries i les associacions i organitzacions legalment constituïdes que tinguin entre les seves finalitats la defensa i promoció dels drets de les persones LGTBI o de les seves famílies estan legitimades, en els termes que estableixen les lleis processals, per defensar els drets i interessos de les persones afiliades o associades, en processos judicials civils, contenciosos administratius i socials, sempre que tinguin la seva autorització expressa, i per demandar en judici la defensa dels interessos difusos quan les persones afectades siguin una pluralitat indeterminada o de difícil determinació.

Article 66

Regles relatives a la càrrega de la prova

1. D'acord amb el que preveuen les lleis processals i reguladores dels procediments administratius, quan la part actora o la persona interessada al·legui discriminació per raó d'orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals i aporti indicis fundats sobre la seva existència, correspon a la part demandada o a qui s'imputi la situació discriminatòria aportar una justificació objectiva i raonable, suficientment provada, de les mesures adoptades i de la seva proporcionalitat.

2. Als efectes del que disposa l'apartat anterior, l'òrgan judicial o administratiu, d'ofici o a sol·licitud de la persona interessada, pot sol·licitar un informe dels organismes públics competents en matèria d'igualtat i no-discriminació per raó de les causes que preveu aquesta Llei.

Article 67

Dret a l'atenció i a l'assessorament jurídic

Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, han d'establir els mecanismes necessaris per garantir el dret de les persones LGTBI a rebre tota la informació i l'assessorament jurídic especialitzat relacionat amb la discriminació per les causes que preveu aquesta Llei, sense perjudici de l'aplicació, en els casos en què sigui procedent, de la Llei 1/1996, de 10 de gener, d'assistència jurídica gratuïta.

L'Autoritat Independent per a la Igualtat de Tracte i la No-discriminació ha d'assistir les persones LGTBI en els termes que s'estableix a la Llei 15/2022, de 12 de juliol, integral per a la igualtat de tracte i la no discriminació.

Capítol II

Mesures d'assistència i protecció davant la violència basada en la LGTBI-fòbia

Article 68

Dret de les víctimes de violència a l'assistència integral i especialitzada

Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, han de garantir una atenció integral i especialitzada a les persones víctimes de violència basada en la LGTBI-fòbia. Sense perjudici de les mesures que preveu el capítol anterior, aquest dret ha de comprendre, almenys:

a) Informació i orientació accessibles sobre els seus drets, així com sobre els recursos disponibles.

b) Assistència psicològica i orientació jurídica.

c) Atenció a les necessitats laborals i socials que, si s'escau, presenti la víctima.

d) Serveis de traducció i interpretació, inclosos els serveis d'interpretació o videointerpretació en llenguatge de signes, de guia-interpretació, de mediació comunicativa, subtitulació, guies intèrprets, i l'assistència d'altre personal especialitzat de suport per a la comunicació, així com els mitjans de suport a la comunicació oral que requereixi cada persona.

Article 69

Mesures de protecció davant la violència en l'àmbit familiar

1. Quan les persones LGTBI pateixin violència en l'àmbit familiar, s'ha de dictar una ordre de protecció en els termes que estableix l'article 544 ter.1 de la Llei d'enjudiciament criminal, aprovada pel Reial decret de 14 de setembre de 1882.

2. Les administracions competents en matèria educativa han d'escolaritzar immediatament les persones descendents que es vegin afectades per un canvi de residència derivat d'aquests actes de violència.

3. Si hi ha una sentència condemnatòria per un delictes de violència domèstica, una ordre de protecció o qualsevol altra resolució judicial que acordi una mesura cautelar a favor de la víctima, aquesta pot sol·licitar la reordenació del seu temps de treball, la mobilitat geogràfica i el canvi de centre de treball als seus ocupadors, que han d'atendre la sol·licitud en la mesura de les seves possibilitats organitzatives.

Capítol III

Protecció dels drets de persones LGTBI en situacions especials

Article 70

Persones LGTBI menors d'edat

1. Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, han d'adoptar les mesures necessàries per garantir a les persones LGTBI menors d'edat el lliure desenvolupament de la personalitat i la integritat física, de conformitat amb la seva orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals, així com les condicions materials i afectives que els permetin viure dignament i assolir el màxim benestar, i que es valori i consideri com a primordial l'interès superior de la persona menor d'edat en totes les accions i decisions que li concerneixin.

2. Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències:

a) Han de garantir l'exercici dels drets de les persones LGTBI menors d'edat en condicions d'igualtat respecte de la resta de les persones menors d'edat.

b) Han d'adoptar les mesures oportunes per a la protecció de menors d'edat LGTBI quan estiguin sota la seva tutela durant la seva estada en els centres de menors d'edat, pisos tutelats o recursos en els quals resideixin, i han de garantir el respecte a la seva orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals.

c) Han de desplegar mesures de formació i sensibilització dirigides a les persones que atenguin persones LGTBI menors d'edat.

d) Han d'adoptar les mesures oportunes per prevenir les agressions que puguin patir les persones LGTBI menors d'edat per raó d'orientació sexual, identitat sexual, expressió de gènere i característiques sexuals.

e) Han d'adoptar les mesures oportunes per a la protecció de les persones menors d'edat LGTBI declarades en risc o en situació de desemparament, així com de les persones joves majors d'edat o emancipades que no tinguin recursos econòmics propis, que hagin estat declarades en risc o en situació de desemparament durant la seva minoria d'edat.

3. La negativa a respectar l'orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals d'una persona menor, com a component fonamental del seu desenvolupament personal, per part del seu entorn familiar, s'ha de tenir en compte a fi de valorar una situació de risc, d'acord amb el que disposa l'article 17 de la Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener.

Article 71

Persones LGTBI amb discapacitat o en situació de dependència

Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències:

a) Han de garantir la no-discriminació i el respecte de les persones LGTBI amb discapacitat o en situació de dependència a les instal·lacions o als centres als quals acudeixin o romanguin.

b) Han d'adoptar les mesures oportunes per a la protecció de les persones amb discapacitat o en situació de dependència que siguin objecte de maltractament físic o psicològic per raó d'orientació sexual, identitat sexual, expressió de gènere i característiques sexuals, per part de les persones amb les quals convisquin o els professionals que s'encarreguin de les seves cures, i han de recalcar especialment la cura de les persones amb discapacitat o en situació de dependència que no tenen autonomia física o de discerniment amb minva de la seva capacitat volitiva.

c) Han de desplegar mesures de formació i sensibilització dirigides a les persones que atenguin persones LGTBI amb discapacitat o en situació de dependència.

d) Han de promoure l'elaboració de materials de sensibilització i formació sobre temàtica LGTBI adaptats a persones amb discapacitat, així com la participació de les persones amb discapacitat o en situació de dependència en les accions dirigides a les persones LGTBI emmarcades en aquesta Llei.

Article 72

Persones estrangeres LGTBI

Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, han de garantir a les persones estrangeres LGTBI que estiguin a Espanya, independentment de la seva situació administrativa, la titularitat i l'exercici del dret a la igualtat de tracte i no-discriminació per raó d'orientació sexual, identitat sexual, expressió de gènere i característiques sexuals, en les mateixes condicions que a les persones de nacionalitat espanyola, en els termes que recull aquesta Llei i atenent el que disposa la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social.

Article 73

Persones grans LGTBI

1. Els poders públics, en l'àmbit de les seves competències, han de garantir que les persones grans LGTBI rebin una protecció i atenció integral per a la promoció de la seva autonomia personal i l'envelliment actiu, que els permeti una vida digna, així com accedir a una atenció gerontològica adequada a les seves necessitats en els àmbits sanitari, social i assistencial, d'acord amb els principis d'accessibilitat universal.

2. Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, han de vetllar perquè els centres residencials, els centres de dia o qualsevol altre tipus de centre al qual estiguin vinculades les persones grans garanteixin el dret a la no-discriminació de les persones LGTBI, tant en la seva individualitat com en les seves relacions sentimentals, i han d'adoptar les mesures necessàries perquè els espais es puguin utilitzar sense que es produeixi cap tipus de discriminació per les causes que estableix aquesta Llei. Així mateix, s'han d'establir les mesures necessàries per garantir la formació dels professionals que treballen en els centres, serveis i programes de serveis socials destinats a les persones grans, tant públics com privats, sobre la realitat de les persones LGTBI grans.

3. Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, han de promoure en els espais i recursos comunitaris dirigits a les persones grans de socialització, oci, temps lliure i educatiu, tant públics com privats, activitats que incloguin la realitat de les persones grans LGTBI.

Article 74

Persones intersexuals

1. Les persones intersexuals tenen dret:

a) A rebre una atenció integral i adequada a les seves necessitats sanitàries, laborals i educatives, entre d'altres, en igualtat efectiva de condicions i sense discriminació amb la resta de la ciutadania.

b) A l'honor, la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge, sense ingerències arbitràries o il·legals en la seva privacitat.

2. En inscriure el naixement de les persones intersexuals, en cas que l'informe facultatiu indiqui la condició intersexual de la persona nounada, les persones progenitores, de comú acord, poden sol·licitar que la menció del sexe figuri en blanc pel termini màxim d'un any. Transcorregut el termini màxim d'un any, la menció del sexe és obligatòria i la seva inscripció l'han de sol·licitar les persones progenitores.

Article 75

Persones LGTBI en situació de sensellarisme

1. Els poders públics han d'adoptar les mesures necessàries per a la prevenció del sensellarisme entre les persones LGTBI. Aquestes mesures han de tenir com a focus la detecció precoç per prevenir situacions de sensellarisme que puguin patir les persones LGTBI, amb una atenció especial a les més joves. Per fer-ho, han de promoure la cooperació dels ministeris i les administracions competents per a la recerca de solucions i per a la detecció precoç del sensellarisme en persones LGTBI.

2. Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, han d'impulsar accions com ara:

a) Realització d'investigacions i estudis focalitzats en els factors que porten les persones LGTBI a una situació de sensellarisme, així com la realitat i les necessitats específiques d'aquestes.

b) Desenvolupament d'accions de capacitació que garanteixin una formació suficient, continuada i actualitzada del personal que treballa amb la població LGTBI en situació de sensellarisme, que tingui en compte les necessitats específiques de les persones LGTBI que estan en una situació de sensellarisme o que hi han passat.

c) Adopció de les mesures oportunes per prevenir els delictes i incidents d'odi que pateixen les persones

LGTBI en situació de sensellarisme per les causes que conté aquesta Llei, així com per qualsevol altra de les característiques protegides a l'article 22.4 del Codi penal i a article 2 de la Llei 15/2022, de 12 de juliol, integral per a la igualtat de tracte i la no-discriminació.

Títol IV

Infraccions i sancions

Article 76

Objecte i àmbit d'aplicació d'aquest títol

1. Aquest títol té per objecte establir el règim d'infraccions i sancions que garanteixen les condicions bàsiques en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació. Aquest règim pot ser objecte de desplegament i tipificació específica per la legislació de les comunitats autònomes en l'àmbit de les seves competències.

En tot cas, en l'ordre social, el règim aplicable és el que regula el text refós de la Llei sobre infraccions i sancions en l'ordre social, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2000, de 4 d'agost. El règim disciplinari de funcionaris i altres empleats públics és el que disposa el text refós de la Llei de l'Estatut bàsic de l'empleat públic, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2015, de 30 d'octubre, i la seva normativa de desplegament.

Els procediments sancionadors es regeixen pel que disposen la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, i la Llei 40/2015, d'1 d'octubre.

2. No es poden sancionar els fets que hagin estat sancionats penalment o administrativament, en els casos en què s'aprecii identitat de subjecte, de fet i de fonament. En els supòsits en què les infraccions puguin ser constitutives d'il·lícit penal, l'Administració ha de passar el tant de culpa a l'òrgan judicial competent o al Ministeri Fiscal, i s'ha d'abstenir de seguir el procediment sancionador mentre l'autoritat judicial no dicti sentència ferma o resolució que posi fi al procediment o mentre el Ministeri Fiscal no comuniqui la improcedència d'iniciar o prosseguir les actuacions. Si es considera que no hi ha il·lícit penal, o en el cas que s'hagi dictat un altre tipus de resolució que posi fi al procediment penal, el Ministeri Fiscal o l'òrgan judicial competent han de comunicar a l'Administració d'origen la finalització de l'expedient penal, a fi que l'Administració continuï, si escau, l'expedient sancionador. Els fets declarats provats mitjançant una resolució penal ferma vinculen els òrgans administratius respecte dels procediments administratius que substanciïn.

3. Amb el consentiment exprés de les parts, l'Autoritat Independent per a la Igualtat de Tracte i la No-discriminació pot actuar com a òrgan de mediació o conciliació en els termes que preveu la Llei 15/2022, de 12 de juliol, integral per a la igualtat de tracte i la no-discriminació.

Article 77

Competència

1. La incoació i instrucció dels expedients sancionadors, així com la imposició de les sancions administratives corresponents, correspon a cada Administració pública en l'àmbit de les seves competències, i a l'Administració General de l'Estat quan l'àmbit territorial de la conducta infractora sigui superior al d'una comunitat autònoma. Quan una comunitat autònoma observi que la potestat sancionadora correspon a una altra comunitat autònoma o a diverses, ho ha d'assabentar a l'Administració pública competent, i ha de donar trasllat de l'expedient complet.

En els casos en què l'Administració General de l'Estat incoï un expedient sancionador perquè la conducta infractora correspon a l'àmbit territorial superior al d'una comunitat autònoma, ha de sol·licitar un informe de les comunitats autònomes afectades en relació amb els fets constitutius d'infracció i els antecedents que puguin ser de rellevància.

2. En l'àmbit de l'Administració General de l'Estat, el procediment s'inicia sempre d'ofici, la instrucció correspon a la Direcció General de Diversitat Sexual i Drets LGTBI, i l'òrgan competent per resoldre el procediment és la persona titular del Ministeri d'Igualtat. No obstant això, quan es tracti d'infraccions molt greus i l'import de la sanció proposada excedeixi els 100.000 euros, n'és competent el Consell de Ministres.

Article 78

Termini de resolució

El termini màxim en què s'ha de notificar la resolució del procediment sancionador és de sis mesos.

Article 79

Infraccions

1. Les infraccions en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació per raó d'orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals es qualifiquen de lleus, greus i molt greus, en atenció a la naturalesa de l'obligació incomplerta.

2. Són infraccions administratives lleus:

a) Utilitzar o emetre expressions vexatòries contra les persones per raó de la seva orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals en la prestació de serveis públics o privats.

b) No facilitar la labor o negar-se parcialment a col·laborar amb l'acció investigadora dels serveis d'inspecció en el compliment dels manaments que estableix aquesta Llei.

c) Causar danys o deslluïment, quan no constitueixin infracció penal, a béns mobles o immobles pertanyents a persones LGTBI o a les seves famílies per raó de la seva orientació i identitat sexual,

expressió de gènere o característiques sexuals, o destinats a la protecció dels drets de les persones LGTBI, com ara centres associatius LGTBI, o a la recuperació de la memòria històrica del col·lectiu LGTBI, com ara monuments o plaques commemoratives.

3. Són infraccions administratives greus:

a) La no retirada de les expressions vexatòries a què es refereix l'apartat 2a) d'aquest article contingudes en llocs web o xarxes socials per part de la persona prestadora d'un servei de la societat de la informació, una vegada que tingui coneixement efectiu de l'ús d'aquestes expressions.

b) La realització d'actes o la imposició de disposicions o clàusules en els negocis jurídics que suposin, directament o indirectament, un tracte menys favorable a la persona per raó de la seva orientació o identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals en relació amb una altra persona que estigui en una situació anàloga o comparable.

c) L'obstrucció o la negativa absoluta a l'actuació dels serveis d'inspecció corresponents en el compliment dels manaments que estableix aquesta Llei.

4. Són infraccions administratives molt greus:

a) L'assetjament discriminatori, quan no constitueixi infracció penal, per raó d'orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals.

b) Les represàlies, enteses com el tracte advers que rebi una persona a conseqüència d'haver presentat una queixa, reclamació, denúncia, demanda o recurs, destinat a impedir la seva discriminació per raó d'orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals i a exigir el compliment efectiu del principi d'igualtat.

c) La negativa a atendre o a assistir els qui hagin patit qualsevol tipus de discriminació per raó d'orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals, per qui, per la seva condició o lloc, tingui obligació d'atendre la víctima, quan no constitueixi infracció penal.

d) La promoció o la pràctica de mètodes, programes o teràpies d'aversion, conversió o contracondicionament, ja siguin psicològics, físics o mitjançant fàrmacs, que tinguin per finalitat modificar l'orientació sexual, la identitat sexual, o l'expressió de gènere de les persones, independentment del consentiment que aquestes puguin haver prestat o els seus representants legals.

e) L'elaboració, utilització o difusió en centres educatius de llibres de text i materials didàctics que presentin les persones com a superiors o inferiors en dignitat humana en funció de la seva orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals.

f) La convocatòria d'espectacles públics o activitats recreatives que tinguin per objecte la incitació a realitzar conductes tipificades com a greus o molt greus en aquest títol.

g) La denegació, quan no constitueixi infracció penal, de l'accés als establiments, béns i serveis disponibles per al públic i l'oferta d'aquests, inclòs l'habitatge, quan aquesta denegació estigui motivada per l'orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals de la persona.

h) La vulneració de la prohibició de pràctiques de modificació genital en persones menors de dotze anys que estableix l'article 19.2 d'aquesta Llei, quan no constitueixi infracció penal.

i) La victimització secundària, entesa com l'incompliment per part de les administracions públiques de les obligacions d'atenció que preveu aquesta Llei que donin lloc a un nou dany psicològic per a la víctima.

Article 80

Sancions i criteris de graduació

1. Les infraccions lleus se sancionen amb advertència o amb una multa de 200 a 2000 euros.

2. Les infraccions greus se sancionen amb una multa de 2.001 a 10.000 euros. A més, en atenció al subjecte infractor i a l'àmbit en què la infracció s'hagi produït, es poden imposar motivadament com a sancions o mesures accessòries alguna o algunes de les següents:

a) La supressió, cancel·lació o suspensió, total o parcial, de subvencions que la persona sancionada tingui reconegudes o hagi sol·licitat en el sector d'activitat en l'àmbit del qual es produeix la infracció.

b) La prohibició d'accedir a qualsevol tipus d'ajut públic per un període d'un any.

c) La prohibició de contractar amb l'Administració, els seus organismes autònoms o ens públics per un període d'un any.

3. Les infraccions molt greus se sancionen amb una multa de 10.001 a 150.000 euros. A més, en atenció al subjecte infractor i a l'àmbit en què la infracció s'hagi produït, es poden imposar motivadament alguna o algunes de les sancions o mesures accessòries següents:

a) La denegació, supressió, cancel·lació o suspensió, total o parcial, de subvencions que la persona sancionada tingui reconegudes o hagi sol·licitat en el sector d'activitat en l'àmbit del qual es produeix la infracció.

- b) La prohibició d'accedir a qualsevol tipus d'ajut públic per un període de fins a tres anys.
 - c) La prohibició de contractar amb l'Administració, els seus organismes autònoms o ens públics per un període de fins a tres anys.
 - d) El tancament de l'establiment en què s'hagi produït la discriminació per un termini màxim de tres anys, quan la persona infractora sigui la responsable de l'establiment.
 - e) El cessament en l'activitat econòmica o professional exercida per la persona infractora per un termini màxim de tres anys.
4. La multa i la sanció accessòria, si s'escau, imposada per l'òrgan administratiu sancionador ha de guardar la deguda adequació i proporcionalitat amb la gravetat del fet constitutiu de la infracció, i l'import de la multa s'ha de fixar de manera que a la persona infractora no li resulti més beneficiós abonar-la que cometre la infracció. En tot cas, les sancions s'han de determinar d'acord amb els criteris següents:
- a) La naturalesa i gravetat dels riscos o perjudicis causats a les persones o béns.
 - b) La intencionalitat de la persona infractora.
 - c) La reincidència. Als efectes del que preveu aquesta Llei, hi ha reincidència quan la persona o les persones responsables de la infracció hagin estat sancionades abans de cometre la infracció, mitjançant una resolució ferma en via administrativa, per la realització d'una infracció de la mateixa naturalesa en el termini de dos anys, comptats des de la notificació d'aquella.
 - d) La transcendència social dels fets.
 - e) El benefici que hagi obtingut la persona infractora.
 - f) L'incompliment de les advertències o els requeriments que hagi efectuat prèviament l'Administració.
 - g) La reparació voluntària dels danys causats o l'esmena dels fets constitutius de la infracció, sempre que això tingui lloc abans que recaigui resolució definitiva en el procediment sancionador.
 - h) Que els fets constitueixin discriminació múltiple.
5. Quan de la comissió d'una infracció derivi necessàriament la comissió d'una altra o unes altres, s'ha d'imposar la sanció corresponent a la infracció més greu.

6. En la imposició de sancions, mitjançant una resolució motivada de l'òrgan que resolgui l'expedient sancionador, amb el consentiment de la persona sancionada, i sempre que no es tracti d'infraccions molt greus, es pot substituir la sanció econòmica per la prestació de la seva cooperació personal no retribuïda en activitats d'utilitat pública, amb interès social i valor educatiu, o en tasques de reparació dels danys causats o de suport o assistència a les víctimes dels actes de discriminació, per l'assistència a cursos de formació o a sessions individualitzades, o per qualsevol altra mesura alternativa que tingui la finalitat de sensibilitzar la persona infractora sobre la igualtat de tracte i no-discriminació per raó d'orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals, i de reparar el dany moral de les víctimes i dels grups afectats.

Article 81

Prescripció de les infraccions i de les sancions

1. Les infraccions molt greus prescriuen al cap de tres anys, les greus al cap de dos anys i les lleus al cap de nou mesos.
2. Les sancions imposades per infraccions molt greus prescriuen al cap de dos anys, les greus al cap d'un any i les lleus al cap de sis mesos.

Article 82

Prohibició d'ajuts a associacions que cometin, incitin o promoguin actes discriminatoris o de violència contra les persones LGTBI

No s'han de concedir, proporcionar, o atorgar subvencions, recursos ni fons públics de cap tipus, ni directament ni indirectament, a cap persona física o jurídica, pública, privada o de finançament mixt que cometin, incitin o promoguin LGTBI-fòbia, incloent-hi la promoció o realització de teràpies de conversió.

Disposició addicional primera

Actualització de la quantia de les sancions

El Govern pot actualitzar periòdicament les quanties de les sancions mitjançant un reial decret, a proposta del Ministeri d'Igualtat, tenint en compte l'evolució de l'índex de preus de consum.

Disposició addicional segona

Igualtat de tracte i no-discriminació en l'accés a l'habitatge

Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, han de garantir que les persones LGTBI no siguin discriminades en l'accés a l'habitatge.

A aquests efectes, han d'adoptar mesures adequades i eficaces que tinguin per objecte promoure i garantir la igualtat de tracte i prevenir, corregir i eliminar qualsevol forma de discriminació per raó de les causes que preveu aquesta Llei en matèria d'accés a l'habitatge. Per fer-ho, han de garantir l'accés en plena igualtat d'oportunitats de les persones LGTBI a habitatges de promoció pública, i han de vetllar

perquè no es produeixi discriminació en l'accés a habitatges de lloguer.

Disposició addicional tercera

Estudi del sexili

S'entén per sexili l'abandonament de les persones LGTBI del seu lloc de residència per patir rebuig, discriminació o violència, que es dona especialment a les zones rurals. En el termini d'un any des de l'aprovació d'aquesta Llei, per mitjà del Consell de Participació de les persones LGTBI, s'han d'establir els mecanismes adequats per recollir dades sobre la migració de les persones LGTBI dins d'Espanya. Tenint en compte les dades que s'obtinguin s'ha de preveure, si s'escau, el sexili com a causa de despoblament dins de les mesures sobre polítiques de despoblament del Govern d'Espanya.

Disposició addicional quarta

Aplicació supletòria de la Llei 15/2022, de 12 de juliol, integral per a la igualtat de tracte i la no-discriminació

El que estableix aquesta Llei s'ha de portar a terme sense perjudici del que preveu amb caràcter general la Llei 15/2022, de 12 de juliol, integral per a la igualtat de tracte i la no-discriminació, que s'ha d'aplicar en tot el que no estigui regulat de manera específica en aquesta Llei.

Disposició transitòria primera

Règim transitori dels procediments

Als procediments administratius i judicials ja iniciats amb anterioritat a l'entrada en vigor d'aquesta Llei no els és aplicable aquesta, i es regeixen per la normativa anterior, sense perjudici del que estableix la disposició transitòria segona.

Disposició transitòria segona

Sol·licituds de rectificació registral de la menció relativa al sexe en tramitació

Les previsions del capítol I del títol II d'aquesta Llei són aplicables a tots els procediments registrals de rectificació de la menció relativa al sexe que estiguin en tramitació quan entri en vigor aquesta Llei si la persona interessada sol·licita de l'encarregat del Registre Civil la reconducció del procediment a aquesta nova normativa, que s'ha de portar a terme segons les instruccions que amb aquesta finalitat imparteixi la Direcció General de Seguretat Jurídica i Fe Pública.

Disposició derogatòria única

Derogació normativa

Queda derogada la Llei 3/2007, de 15 de març, reguladora de la rectificació registral de la menció relativa al sexe de les persones.

Disposició final primera

Modificació del Reial decret de 24 de juliol de 1889 pel qual es publica el Codi civil

El Codi civil queda modificat de la manera següent:

U. L'article 44 queda redactat en els termes següents:

«Qualsevol persona té dret a contreure matrimoni d'acord amb les disposicions d'aquest Codi.

El matrimoni té els mateixos requisits i efectes quan tots dos contraents siguin del mateix o de diferent sexe.»

Dos. L'article 108 queda redactat en els termes següents:

«La filiació pot tenir lloc per naturalesa i per adopció. La filiació per naturalesa pot ser matrimonial i no matrimonial. És matrimonial quan els progenitors estan casats entre si.

La filiació matrimonial i la no matrimonial, així com l'adoptiva, produeixen els mateixos efectes, de conformitat amb les disposicions d'aquest Codi.»

Tres. L'article 109 queda redactat en els termes següents:

«La filiació determina els cognoms d'acord amb el que disposa la Llei.

Si la filiació està determinada per totes dues línies, els progenitors de comú acord poden decidir l'ordre de transmissió del seu primer cognom respectiu, abans de la inscripció registral. Si no s'exercita aquesta opció, regeix el que disposa la Llei.

L'ordre de cognoms inscrit per al fill més gran regeix en les inscripcions de naixement posteriors dels seus germans del mateix vincle.

El fill, en arribar a la majoria d'edat, pot sol·licitar que s'alteri l'ordre dels cognoms.»

Quatre. L'article 110 queda redactat en els termes següents:

«Encara que no tinguin la pàtria potestat, tots dos progenitors estan obligats a vetllar pels fills menors i a prestar-los aliments.»

Cinc. L'article 120 queda redactat en els termes següents:

«La filiació no matrimonial queda determinada legalment:

1r. En el moment de la inscripció del naixement, per la declaració conforme feta pel pare o progenitor

no gestant en el formulari oficial corresponent a què es refereix la legislació del Registre Civil.

2n. Pel reconeixement davant l'encarregat del Registre Civil, en testament o en un altre document públic.

3r. Per resolució recaiguda en expedient tramitat d'acord amb la legislació del Registre Civil.

4t. Per sentència ferma.

5è. Respecte de la mare o progenitor gestant, quan es faci constar la seva filiació en la inscripció de naixement practicada dins de termini, d'acord amb el que disposa la Llei del Registre Civil.»

Sis. L'article 124 queda redactat en els termes següents:

«L'eficàcia del reconeixement de la persona menor d'edat requereix el consentiment exprés del seu representant legal o l'aprovació judicial amb audiència del Ministeri Fiscal i del progenitor legalment conegut.

No és necessari el consentiment o l'aprovació si el reconeixement s'ha efectuat en el testament o dins del termini establert per practicar la inscripció del naixement. La inscripció de la filiació del pare o progenitor no gestant així practicada es pot suspendre a simple petició de la mare o progenitor gestant durant l'any següent al naixement. Si el pare o progenitor no gestant sol·licita la confirmació de la inscripció, és necessària l'aprovació judicial amb audiència del Ministeri Fiscal.»

Set. L'article 132 queda redactat en els termes següents:

«A falta de la possessió d'estat corresponent, l'acció de reclamació de la filiació matrimonial, que és imprescriptible, correspon a qualsevol dels dos progenitors o al fill.

Si el fill mor abans que transcorrin quatre anys des que assoleixi la capacitat plena, o durant l'any següent al descobriment de les proves en què s'hagi de fonamentar la demanda, la seva acció correspon als hereus pel temps que falti per completar els terminis esmentats.»

Vuit. L'article 137 queda redactat en els termes següents:

«1. La filiació del pare o progenitor no gestant pot ser impugnada pel fill durant l'any següent a la inscripció de la filiació. Si és un menor o una persona amb discapacitat amb mesures de suport, per impugnar-la, el termini de l'any s'ha de comptar des de la majoria d'edat o des de l'extinció de les mesures de suport.

L'exercici de l'acció, en interès del fill que sigui menor, correspon, així mateix, durant l'any següent a la

inscripció de la filiació, a la mare o progenitor gestant que en tingui la pàtria potestat, al seu representant legal o al Ministeri Fiscal.

Si es tracta d'una persona amb discapacitat amb mesures de suport, aquesta, el qui presti el suport i estigui expressament facultat per fer-ho o, si no, el Ministeri Fiscal, poden exercir, així mateix, l'acció d'impugnació durant l'any següent a la inscripció de la filiació.

2. Si el fill, malgrat que hagi transcorregut més d'un any des de la inscripció en el Registre, des de la seva majoria d'edat o des de l'extinció de la mesura de suport, desconeix la falta de paternitat biològica de qui apareix inscrit com el seu pare o progenitor no gestant, el còmput del termini d'un any comença a comptar des que tingui aquest coneixement.

3. Quan el fill mor abans que transcorrin els terminis establerts als paràgrafs anteriors, la seva acció correspon als seus hereus pel temps que falti per completar els terminis esmentats.

4. Si en les relacions familiars falta la possessió d'estat de filiació matrimonial, la demanda pot ser interposada en qualsevol moment pel fill o els seus hereus.»

Nou. L'article 139 queda redactat en els termes següents:

«La mare o progenitor que consti com a gestant pot exercir l'acció d'impugnació de la filiació justificant la suposició del part o que no és certa la identitat del fill.»

Deu. L'article 163 queda redactat en els termes següents:

«Sempre que en algun assumpte els progenitors tinguin un interès oposat al dels seus fills no emancipats, s'ha de nomenar un defensor dels fills que els representi en judici i fora de judici. També s'ha de procedir a aquest nomenament quan els progenitors tinguin un interès oposat al del fill menor emancipat la capacitat del qual hagin de completar.

Si el conflicte d'interessos només és amb un dels progenitors, correspon a l'altre per llei i sense necessitat d'un nomenament especial representar el menor o completar-ne la capacitat.»

Onze. L'article 170 queda redactat en els termes següents:

«Qualsevol dels progenitors pot ser privat totalment o parcialment de la seva potestat per sentència fonamentada en l'incompliment dels deures inherents a aquesta o dictada en causa criminal o matrimonial.

Els tribunals, en benefici i interès del fill, poden acordar la recuperació de la pàtria potestat quan hagi

cessat la causa que en va motivar la privació.»

Dotze. S'introdueix un nou article 958 bis, dins de la secció primera del capítol V del títol III, en els termes següents:

«Article 958 bis.

Totes les referències fetes a la vídua en aquesta secció, s'entenen fetes a la vídua o al cònjuge supervivent gestant.»

Disposició final segona

Modificació de la Llei 21/1987, d'11 de novembre, per la qual es modifiquen determinats articles del Codi civil i de la Llei d'enjudiciament civil en matèria d'adopció

La disposició adicional tercera de la Llei 21/1987, d'11 de novembre, per la qual es modifiquen determinats articles del Codi civil i de la Llei d'enjudiciament civil en matèria d'adopció, queda redactada en els termes següents:

«Tercera.

Les referències d'aquesta Llei a la capacitat dels cònjuges per adoptar simultàniament un menor són també aplicables als integrants d'una parella unida de manera permanent per una relació d'afectivitat anàloga a la conjugal.»

Disposició final tercera

Modificació de la Llei 14/1994, d'1 de juny, per la qual es regulen les empreses de treball temporal

L'apartat 1 de l'article 11 de la Llei 14/1994, d'1 de juny, per la qual es regulen les empreses de treball temporal, queda redactat en els termes següents:

«1. Els treballadors contractats per ser cedits a empreses usuàries tenen dret, durant els períodes en què hi prestin serveis, a l'aplicació de les condicions essencials de treball i ocupació que els correspondrien si haguessin estat contractats directament per l'empresa usuària per ocupar el mateix lloc.

A aquests efectes, es consideren condicions essencials de treball i ocupació les referides a la remuneració, la durada de la jornada, les hores extraordinàries, els períodes de descans, el treball nocturn, les vacances i els dies festius.

La remuneració comprèn totes les retribucions econòmiques, fixes o variables, establertes per al lloc de treball a exercir en el conveni col·lectiu aplicable a l'empresa usuària que estiguin vinculades a

l'esmentat lloc de treball. Ha d'incloure, en tot cas, la part proporcional corresponent al descans setmanal, les pagues extraordinàries, els festius i les vacances. És responsabilitat de l'empresa usuària la quantificació de les percepcions finals del treballador i, a aquest efecte, l'empresa usuària ha de consignar les retribucions a què es refereix aquest paràgraf en el contracte de posada a disposició del treballador.

Així mateix, els treballadors contractats per ser cedits tenen dret que se'ls apliquin les mateixes disposicions que als treballadors de l'empresa usuària en matèria de protecció de les dones embarassades i en període de lactància, i dels menors, així com a la igualtat de tracte entre homes i dones i a l'aplicació de les mateixes disposicions adoptades amb vista a combatre les discriminacions basades en el sexe, la raça o l'origen ètnic, la religió o les creences, la discapacitat, l'edat, l'orientació i identitat sexual, l'expressió de gènere o les característiques sexuals.»

Disposició final quarta

Modificació de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa

La Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa, queda modificada de la manera següent:

U. S'introdueix una nova lletra j) a l'apartat 1 de l'article 19, en els termes següents:

«j) Per a la defensa dels drets i interessos de les persones víctimes de discriminació per orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals, a més de les persones afectades i sempre que tinguin la seva autorització expressa, també estan legitimats els partits polítics, les organitzacions sindicals, les organitzacions empresarials, les associacions professionals de persones treballadores autònomes, les associacions de persones consumidores i usuàries i les associacions i organitzacions legalment constituïdes que tinguin entre les seves finalitats la defensa i promoció dels drets de les persones lesbianes, gais, bisexuals, trans i intersexuals o de les seves famílies, d'acord amb el que estableix la Llei per a la igualtat real i efectiva de les persones trans i per a la garantia dels drets de les persones LGTBI.

Quan les persones afectades siguin una pluralitat indeterminada o de difícil determinació, la legitimació per demandar en judici la defensa d'aquests interessos difusos correspon exclusivament als organismes públics amb competència en la matèria, als partits polítics, les organitzacions sindicals, les organitzacions empresarials, les associacions professionals de persones treballadores autònomes, les associacions de persones consumidores i usuàries i les associacions i organitzacions legalment constituïdes que tinguin entre les seves finalitats la defensa i promoció dels drets de les persones lesbianes, gais, bisexuals, trans i intersexuals o de les seves famílies.

La persona assetjada és l'única legitimada en els litigis sobre assetjament discriminatori per raó

d'orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals.»

Dos. L'apartat 7 de l'article 60 queda redactat de la manera següent:

«7. D'acord amb les lleis processals, en els procediments en què les al·legacions de la part actora es fonamentin en actuacions discriminatòries per raó de sexe, orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals i aporti indicis fundats sobre la seva existència, correspon a la part demandada l'aportació d'una justificació objectiva i raonable, suficientment provada, de les mesures adoptades i de la seva proporcionalitat.

A l'efecte del que disposa el paràgraf anterior, l'òrgan judicial, d'ofici o a instància de part, pot sol·licitar un informe o dictamen dels organismes públics competents.»

Disposició final cinquena

Modificació de la Llei 1/2000, de 7 de gener, d'enjudiciament civil

La Llei 1/2000, de 7 de gener, d'enjudiciament civil, queda modificada com segueix.

U. S'introdueix un nou article 11 ter, en els termes següents:

«Article 11 ter. Legitimació per a la defensa del dret a la igualtat de tracte i no-discriminació per raó d'orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals.

1. Per a la defensa dels drets i interessos de les persones víctimes de discriminació per raons d'orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals, a més de les persones afectades i sempre que tinguin la seva autorització expressa, també estan legitimats els partits polítics, les organitzacions sindicals, les organitzacions empresarials, les associacions professionals de persones treballadores autònomes, les associacions de persones consumidores i usuàries i les associacions i organitzacions legalment constituïdes que tinguin entre les seves finalitats la defensa i promoció dels drets de les persones lesbianes, gais, bisexuals, trans i intersexuals o de les seves famílies, d'acord amb el que estableix la Llei per a la igualtat real i efectiva de les persones trans i per a la garantia dels drets de les persones LGTBI.

2. Quan les persones afectades siguin una pluralitat indeterminada o de difícil determinació, la legitimació per demandar en judici la defensa d'aquests interessos difusos correspon exclusivament als organismes públics amb competència en la matèria, als partits polítics, les organitzacions sindicals, les organitzacions empresarials, les associacions professionals de persones treballadores autònomes, les associacions de persones consumidores i usuàries i les associacions i organitzacions legalment constituïdes que tinguin entre les seves finalitats la defensa i promoció dels drets de les persones lesbianes, gais, bisexuals, trans i intersexuals o de les seves famílies.

3. La persona assetjada és l'única legitimada en els litigis sobre assetjament discriminatori per raó d'orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals.»

Dos. S'introdueix un nou article 15 quater en els termes següents:

«Article 15 quater. Publicitat i intervenció en processos per a la defensa del dret a la igualtat de tracte i no-discriminació per raó d'orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals.

1. En els processos promoguts per partits polítics, organitzacions sindicals, associacions professionals de treballadors autònoms, organitzacions de persones consumidores i usuàries i associacions i organitzacions legalment constituïdes, que tinguin entre les seves finalitats la defensa i promoció dels drets de les persones lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals i de les seves famílies, s'ha de cridar al procés els qui tinguin la condició de persones afectades pel fet d'haver patit la situació de discriminació que va donar origen al procés, perquè facin valer el seu dret o interès individual. Aquesta crida l'ha de fer el lletrat de l'Administració de justícia.

2. El Ministeri Fiscal és part en aquests processos quan l'interès social ho justifiqui. El tribunal que conegui d'algun d'aquests processos n'ha de comunicar la iniciació al Ministeri Fiscal perquè valori la possibilitat de la seva personació.

3. Quan es tracti d'un procés en què estiguin determinades o siguin fàcilment determinables les persones afectades per la situació de discriminació, el demandant o els demandants han d'haver comunicat prèviament el seu propòsit de presentació de la demanda a tots els interessats. En aquest cas, després de la crida, la persona afectada pot intervenir en el procés en qualsevol moment, però només pot efectuar els actes processals que no hagin preclòs.

4. Quan es tracti d'un procés en què la situació de discriminació perjudiqui una pluralitat de persones indeterminades o difícil de determinar, la crida suspèn el curs del procés per un termini que no pot excedir els dos mesos i que el lletrat de l'Administració de justícia ha de determinar en cada cas atenent les circumstàncies o la complexitat del fet i les dificultats de determinació i localització de les persones afectades. El procés es reprèn amb la intervenció de totes les persones que hagin acudit a la crida, i no s'admet la personació individual de persones afectades en un moment posterior, sense perjudici que aquestes puguin fer valer els seus drets o interessos de conformitat amb el que disposen els articles 221 i 519.»

Tres. L'apartat 5 de l'article 217 queda redactat de la manera següent:

«5. En els processos en què les al·legacions de la part actora es fonamentin en actuacions discriminatòries per raó del sexe, l'orientació i identitat sexual, expressió de gènere o les

característiques sexuals, i aporti indicis fundats sobre la seva existència, correspon a la part demandada aportar una justificació objectiva i raonable, suficientment provada, de les mesures adoptades i de la seva proporcionalitat.

A l'efecte del que disposa el paràgraf anterior, l'òrgan judicial, d'ofici o a instància de part, pot sol·licitar un informe o dictamen dels organismes públics competents.»

Disposició final sisena

Modificació del text refós de la Llei sobre infraccions i sancions en l'ordre social, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2000, de 4 d'agost

El text refós de la Llei sobre infraccions i sancions en l'ordre social, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2000, de 4 d'agost, queda modificat de la manera següent:

U. L'apartat 12 de l'article 8 queda redactat en els termes següents:

«12. Les decisions unilaterals de l'empresa que impliquin discriminacions directes o indirectes desfavorables per raó d'edat o discapacitat o favorables o adverses en matèria de retribucions, jornades, formació, promoció i altres condicions de treball, per circumstàncies de sexe, origen, inclòs el racial o ètnic, estat civil, condició social, religió o conviccions, idees polítiques, orientació i identitat sexual, expressió de gènere, característiques sexuals, adhesió o no a sindicats i als seus acords, vincles de parentiu amb altres treballadors a l'empresa o llengua dins de l'Estat espanyol, així com les decisions de l'empresari que suposin un tracte desfavorable dels treballadors com a reacció davant una reclamació efectuada a l'empresa o davant una acció administrativa o judicial destinada a exigir el compliment del principi d'igualtat de tracte i no-discriminació.»

Dos. L'apartat 13 bis de l'article 8 queda redactat en els termes següents:

«13 bis. L'assetjament per raó d'origen racial o ètnic, religió o conviccions, discapacitat, edat i orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals i l'assetjament per raó de sexe, quan es produeixin dins de l'àmbit a què arribin les facultats de direcció empresarial, sigui quin sigui el seu subjecte actiu, sempre que, conegut per l'empresari, aquest no hagi adoptat les mesures necessàries per impedir-lo.»

Tres. La lletra d) de l'apartat 2 de l'article 10 bis queda redactada en els termes següents:

«d) Les decisions adoptades en aplicació de la Llei sobre implicació dels treballadors en les societats anònimes i cooperatives europees, que continguin o suposin qualsevol tipus de discriminacions directes o indirectes desfavorables per raó d'edat o discapacitat o favorables o adverses per raó de sexe, nacionalitat, origen, inclòs el racial o ètnic, estat civil, religió o conviccions, idees polítiques, orientació i identitat sexual, expressió de gènere, característiques sexuals, adhesió o no a un sindicat, als seus

acords o a l'exercici, en general, de les activitats sindicals, o llengua.»

Quatre. La lletra c) de l'apartat 1 de l'article 16 queda redactada en els termes següents:

«c) Sol·licitar dades de caràcter personal en els processos de selecció o establir condicions, mitjançant la publicitat, la difusió o per qualsevol altre mitjà, que constitueixin discriminacions per a l'accés a l'ocupació per motius de sexe, origen, inclòs el racial o ètnic, edat, estat civil, discapacitat, religió o conviccions, opinió política, orientació i identitat sexual, expressió de gènere, característiques sexuals, afiliació sindical, condició social i llengua dins de l'Estat.»

Disposició final setena

Modificació de la Llei 55/2003, de 16 de desembre, de l'Estatut marc del personal estatutari dels serveis de salut

La lletra k) de l'article 17 de la Llei 55/2003, de 16 de desembre, de l'Estatut marc del personal estatutari dels serveis de salut, queda redactada en els termes següents:

«k) A la no-discriminació per raó de naixement, raça, sexe, religió, opinió, orientació i identitat sexual, expressió de gènere, característiques sexuals o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.»

Disposició final vuitena

Modificació de la Llei 19/2007, d'11 de juliol, contra la violència, el racisme, la xenofòbia i la intolerància en l'esport

La Llei 19/2007, d'11 de juliol, contra la violència, el racisme, la xenofòbia i la intolerància en l'esport, queda modificada de la manera següent:

U. S'introdueix una nova lletra f) a l'apartat 1 de l'article 1, en els termes següents:

«f) Eliminar la LGTBI-fòbia, la discriminació per raó d'orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals, així com garantir el principi d'igualtat de tracte de les persones lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals en l'esport. A aquests efectes, s'entén per homofòbia, bifòbia i transfòbia i discriminació de les persones LGTBI de forma directa i indirecta, qualsevol distinció, exclusió, o restricció basada en motius d'orientació i identitat sexual o expressió de gènere que tingui per objecte o per resultat anul·lar o menyscar el reconeixement, gaudi o exercici, en condicions d'igualtat, dels drets humans i llibertats fonamentals o atemptar contra la seva dignitat o integritat física o psíquica o de crear-li un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant, ofensiu o molest en les esferes política, econòmica, social, cultural o en qualsevol altra esfera de la vida pública.»

Dos. L'apartat 2 de l'article 2 queda redactat en els termes següents:

«2. Actes racistes, xenòfobs o intolerants en l'esport:

a) La realització d'actes en què, públicament o amb intenció d'àmplia difusió, i en ocasió del desenvolupament d'una prova, competició o espectacle esportiu, o poc abans de celebrar-se, una persona física o jurídica emeti declaracions o transmeti informacions en virtut de les quals una persona o grup d'elles sigui amenaçada, insultada o vexada per raó de l'origen racial, ètnic, geogràfic o social, així com per la religió, les conviccions, la discapacitat, l'edat, l'orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals.

b) Les actuacions que, en ocasió del desenvolupament d'una prova, competició o espectacle esportiu o poc abans de celebrar-se, o als recintes esportius, als voltants, o als mitjans de transport públics en els quals es puguin desplaçar als recintes esportius, suposin assetjament, entenent per tal qualsevol conducta no desitjada relacionada amb l'origen racial o ètnic, geogràfic o social, així com la religió o conviccions, discapacitat, edat, orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals d'una persona, que tingui com a objectiu o conseqüència atemptar contra la seva dignitat i crear un entorn intimidatori, humiliant o ofensiu.

c) Les declaracions, gestos o insults proferits als recintes esportius amb motiu de la celebració d'actes esportius, als voltants o als mitjans de transport públics en els quals es puguin desplaçar per assistir-hi, que suposin un tracte manifestament vexatori per a qualsevol persona per raó del seu origen racial, ètnic, geogràfic o social, així com per la religió, les conviccions, la discapacitat, edat, sexe, orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals, així com els que incitin a l'odi entre persones i grups o que atemptin greument contra els drets, llibertats i valors proclamats en la Constitució.

d) L'entonació, als recintes esportius amb motiu de la celebració d'actes esportius, als voltants o als mitjans de transport públics en els quals es puguin desplaçar per assistir-hi, de càntics, sons o consignes, així com l'exhibició de pancartes, banderes, símbols o altres senyals, que continguin missatges vexatoris o intimidatoris, per a qualsevol persona per raó de l'origen racial, ètnic, geogràfic o social, per la religió, les conviccions, la discapacitat, edat, sexe, orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals, així com els que incitin a l'odi entre persones i grups o que atemptin greument contra els drets, llibertats i valors proclamats en la Constitució.

e) La facilitació de mitjans tècnics, econòmics, materials, informàtics o tecnològics que donin suport, incitin o ajudin persones o grups de persones a realitzar als recintes esportius amb motiu de la celebració d'actes esportius, als voltants o als mitjans de transport públics en els quals es puguin desplaçar per assistir-hi, els actes enunciats als apartats anteriors.

f) La facilitació de mitjans tècnics, econòmics, materials, informàtics o tecnològics a les persones i grups

que promoguin els comportaments racistes, xenòfobs, LGTBI-fòbics i intolerants en l'esport, així com la creació i utilització de suports digitals amb la mateixa finalitat.»

Tres. La lletra *b)* de l'apartat 1 de l'article 6 queda redactada en els termes següents:

«*b)* Introduir, exhibir o elaborar pancartes, banderes, símbols o altres senyals amb missatges que incitin a la violència o en virtut dels quals una persona o grup de persones siguin amenaçats, insultats o vexats per raó del seu origen racial o ètnic, religió o conviccions, discapacitat, edat, sexe, orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals.»

Quatre. Les lletres *a)* i *g)* de l'apartat 1 de l'article 16 queden redactades en els termes següents:

«*a)* L'aprovació i execució de plans i mesures dirigits a prevenir la violència, el racisme, la xenofòbia, la LGTBI-fòbia i la intolerància en l'esport, tenint en compte determinacions adequades en els aspectes social i educatiu.»

«*g)* L'eliminació d'obstacles i barreres que impedeixin la igualtat de tracte i la incorporació sense cap discriminació dels immigrants i les persones LGTBI que realitzin activitats esportives no professionals.»

Cinc. L'apartat 3 de l'article 19 queda redactat en els termes següents:

«3. La Comissió Estatal contra la Violència, el Racisme, la Xenofòbia i la Intolerància en l'Esport ha de promoure la col·laboració amb les organitzacions no governamentals que treballin contra el racisme, els drets de les persones LGTBI i la violència en l'esport.»

Sis. L'article 20 queda redactat en els termes següents:

«1. La Comissió Estatal contra la Violència, el Racisme, la Xenofòbia i la Intolerància en l'Esport és un òrgan col·legiat encarregat de la formulació i realització de polítiques actives contra la violència, la intolerància i l'evitació de les pràctiques racistes, xenòfobes i LGTBI-fòbiques en l'esport.

2. La Comissió Estatal és un òrgan integrat per representants de l'Administració General de l'Estat, de les comunitats autònomes i corporacions locals, de les federacions esportives espanyoles o lligues professionals, associacions d'esportistes i per persones de prestigi reconegut en l'àmbit de l'esport i la seguretat, la lluita contra la violència, el racisme, la LGTBI-fòbia i la intolerància, així com la defensa dels valors ètics que encarna l'esport.

La composició i el funcionament de la Comissió Estatal s'han d'establir per reglament.

3. Les funcions de la Comissió Estatal, entre d'altres que se li puguin assignar, són:

a) De realització d'actuacions dirigides a:

1r Promoure i impulsar accions de prevenció contra l'actuació violenta en els esdeveniments esportius.

2n Fomentar, coordinar i dur a terme campanyes de divulgació i de sensibilització en contra de la violència, el racisme, la xenofòbia, la LGTBI-fòbia i la intolerància en totes les seves formes, amb la finalitat d'aconseguir que l'esport sigui un referent d'integració i convivència social.

3r Elaborar orientacions i recomanacions a les federacions esportives espanyoles, a les lligues professionals, societats anònimes esportives i clubs esportius per a l'organització dels espectacles en els quals es prevegi raonablement la possibilitat d'actes violents, racistes, xenòfobs, d'LGTBI-fòbia o intolerants.

b) D'elaboració, informe o participació en la formulació de polítiques generals de sensibilització sobre la prevenció de la violència, el racisme, la xenofòbia, la LGTBI-fòbia i la intolerància, orientades especialment a:

1r Elaborar informes sobre els projectes de disposicions que li sol·licitin les administracions públiques competents en matèria d'espectacles esportius, en particular les relatives a policia d'espectacles esportius, disciplina esportiva i reglamentacions tècniques sobre instal·lacions.

2n Elaborar informes preceptivament sobre les disposicions de les comunitats autònomes que afectin el règim estatal de prevenció de la violència, el racisme, la xenofòbia, la LGTBI-fòbia i la intolerància en l'esport i les disposicions de les comunitats autònomes sobre prevenció de la violència, el racisme, la xenofòbia, la LGTBI-fòbia i la intolerància en l'esport que aquestes li enviïn.

c) De vigilància i control, als efectes de:

1r. Proposar a les autoritats públiques competents l'adopció de mesures sancionadores als que incompleixin la normativa que preveuen aquesta Llei i les normes que la despleguen.

2n. Interposar recurs davant el Comitè Espanyol de Disciplina Esportiva contra els actes dictats en qualsevol instància per les federacions esportives en l'aplicació del règim disciplinari que preveu aquesta Llei, quan consideri que aquests no s'ajusten al règim de sancions establert.

3r. Instar les federacions esportives espanyoles i lligues professionals a modificar els seus estatuts per recollir en els règims disciplinaris les normes relatives a la violència, el racisme, la xenofòbia, la LGTBI-fòbia i la intolerància en l'esport.

4t. Instar les federacions esportives espanyoles a suprimir tota normativa que impliqui discriminació en la pràctica esportiva de qualsevol persona en funció de la seva nacionalitat o origen, la seva orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals.

5è. Promoure mesures per a la realització dels controls d'alcoholèmia en els espectacles esportius d'alt risc, i per a la prohibició d'introduir-hi objectes perillosos o susceptibles de ser utilitzats com a armes.

6è. Proposar el marc d'actuació de les agrupacions de voluntaris que preveu l'article 19 d'aquesta Llei.

7è. Declarar un esdeveniment esportiu d'alt risc, als efectes que determinen aquesta Llei i les seves disposicions de desplegament.

8è. Coordinar la seva actuació amb la desenvolupada pels òrgans perifèrics de l'Administració General de l'Estat amb funcions en matèria de prevenció de la violència en l'esport, així com el seguiment de la seva activitat.

9è. En el marc de la seva pròpia reglamentació, ser un dels proposants anuals de la concessió del Premi Nacional que recompensa els valors d'esportivitat.

d) D'informació, elaboració d'estadístiques i avaluació de situacions de risc, destinades a:

1r. Recollir i publicar anualment les dades sobre violència, racisme, xenofòbia, LGTBI-fòbia i intolerància en els espectacles esportius, prèvia dissociació de les dades de caràcter personal que hi estan relacionades, així com fer enquestes sobre aquesta matèria.

2n. Realitzar informes i estudis sobre les causes i els efectes de la violència, racisme, xenofòbia, LGTBI-fòbia i intolerància en l'esport.

e) De col·laboració i cooperació amb les comunitats autònomes:

Establir mecanismes de col·laboració i de cooperació amb les comunitats autònomes per a l'execució de les mesures que preveuen els apartats anteriors quan siguin competència seva, i especialment amb els òrgans que hi ha a les comunitats autònomes amb finalitats similars a les de la Comissió Estatal.»

Set. La lletra g) de l'apartat 1 de l'article 21 queda redactada en els termes següents:

«g) L'organització, participació activa o la incentivació i promoció de la realització d'actes violents, racistes, xenòfobs, discriminatoris per raó d'orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals o intolerants d'especial transcendència pels seus efectes per a l'activitat esportiva, la competició o per a les persones que hi assisteixen o hi participen.»

Disposició final novena

Modificació de la Llei 20/2007, d'11 de juliol, de l'Estatut del treball autònom

La lletra a) de l'apartat 3 de l'article 4 de la Llei 20/2007, d'11 de juliol, de l'Estatut del treball autònom, queda redactada en els termes següents:

«a) A la igualtat davant la llei i a no ser discriminats, directament o indirectament, per raó de naixement, origen racial o ètnic, sexe, estat civil, religió, conviccions, discapacitat, edat, orientació i identitat sexual, expressió de gènere, característiques sexuals, ús d'alguna de les llengües oficials dins d'Espanya o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.»

Disposició final desena

Modificació de la Llei 12/2009, de 30 d'octubre, reguladora del dret d'asil i de la protecció subsidiària

Es modifica l'article 3, que queda redactat de la manera següent:

«Article 3. La condició de refugiat.

La condició de refugiat es reconeix a qualsevol persona que, a causa de fundats temors de ser perseguida per motius de raça, religió, nacionalitat, opinions polítiques, pertinença a un determinat grup social, de gènere, orientació sexual o d'identitat sexual, es troba fora del país de la seva nacionalitat i no pot o, a causa d'aquests temors, no vol acollir-se a la protecció del dit país, o a l'apàtrida que, sense tenir nacionalitat i trobant-se fora del país on abans tenia la residència habitual, pels mateixos motius no pot o, a causa d'aquests temors, no vol tornar-hi, i no estigui incurs en alguna de les causes d'exclusió de l'article 8 o de les causes de denegació o revocació de l'article 9.»

Disposició final onzena

Modificació de la Llei 20/2011, de 21 de juliol, del Registre Civil

La Llei 20/2011, de 21 de juliol, del Registre Civil, queda modificada de la manera següent:

U. Es modifica l'article 44, que queda redactat en els termes següents:

«Article 44. Inscripció de naixement i filiació.

1. Són inscriptibles els naixements de les persones, de conformitat amb el que preveu l'article 30 del Codi civil.

2. La inscripció fa fe del fet, data, hora i lloc del naixement, la identitat, el sexe i, si s'escau, la filiació de

l'inscrit.

3. La inscripció de naixement es practica en virtut de declaració formulada en un document oficial degudament signat pel o els declarants, acompanyada de l'informe facultatiu. Amb aquesta finalitat, el metge, l'infermer especialista en infermeria obstetricoginecològica o l'infermer que assisteixi al naixement, dins o fora de l'establiment sanitari, ha de comprovar, per qualsevol dels mitjans admesos en dret, la identitat de la mare del nounat als efectes de la seva inclusió en l'informe facultatiu. Els progenitors han de fer la seva declaració mitjançant l'emplenament del corresponent formulari oficial, que ha de contenir les advertències oportunes sobre el valor d'aquesta declaració d'acord amb les normes sobre la determinació legal de la filiació.

Si no hi ha informe facultatiu, s'ha d'aportar la documentació acreditativa en els termes que reglamentàriament es determinin.

L'encarregat del Registre Civil, un cop rebuda i examinada la documentació, ha de practicar immediatament la inscripció de naixement. Aquesta inscripció determina l'obertura d'un nou registre individual, al qual s'ha d'assignar un codi personal en els termes que preveu l'article 6.

4. La filiació es determina, als efectes de la inscripció de naixement, de conformitat amb el que estableixen les lleis civils i la Llei 14/2006, de 26 de maig, sobre tècniques de reproducció humana assistida.

Excepte en els casos a què es refereix l'article 48, en qualsevol inscripció de naixement que es produeixi a Espanya s'ha de fer constar necessàriament la filiació materna, encara que l'accés a aquesta sigui restringit en els supòsits en què la mare per motius fundats així ho sol·liciti i sempre que renunciï a exercir els drets derivats de la filiació esmentada. En cas de discordança entre la declaració i l'informe facultatiu o la comprovació reglamentària, preval aquest últim.

La filiació del pare o de la mare no gestant en el moment de la inscripció del fill, es fa constar:

a) Quan consti degudament acreditat el matrimoni amb la mare gestant i sigui conforme a les presumpcions de paternitat del marit que estableix la legislació civil o, fins i tot si manquen aquestes i també si la mare està casada amb una altra dona, en cas que concorri el consentiment de tots dos cònjuges, encara que hi hagi separació legal o de fet.

b) Quan el pare o la mare no gestant manifesti la seva conformitat a la determinació d'aquesta filiació, sempre que no sigui contrària a les presumpcions que estableix la legislació civil i no hi hagi controvèrsia. S'han de complir, a més, les condicions que preveu la legislació civil per a la seva validesa i eficàcia.

En els supòsits en què es constati que la mare té vincle matrimonial amb una persona diferent de la que figura a la declaració o sigui aplicable la presumpció que preveu l'article 116 del Codi civil es practica la inscripció de naixement de manera immediata només amb la filiació materna i es procedeix a l'obertura d'un expedient registral per a la determinació de la filiació paterna.

5. En els casos de filiació adoptiva es fa constar, d'acord amb la legislació aplicable, la resolució judicial o administrativa que constitueixi l'adopció, que queda sotmesa al règim de publicitat restringida que preveu aquesta Llei.

6. El reconeixement de la filiació no matrimonial amb posterioritat a la inscripció de naixement es pot fer en qualsevol moment d'acord amb les formes que estableixi la legislació civil aplicable. Si es fa mitjançant la declaració del pare o mare no gestant davant l'encarregat del Registre Civil, es requereix el consentiment exprés de la mare o persona trans gestant i del representant legal si és menor d'edat o de la persona que es reconeix si és major. Si es tracta de persones amb discapacitat respecte de les quals s'hagin establert mesures de suport, cal atènyer-se al que resulti de la resolució judicial que les hagi establert o del document notarial en què s'hagi previst o acordat. Perquè sigui possible la inscripció han de concórrer, a més, els requisits per a la validesa o eficàcia del reconeixement exigits per la legislació civil.

Es pot inscriure la filiació mitjançant expedient aprovat per l'encarregat del Registre Civil, sempre que no hi hagi oposició del Ministeri Fiscal o d'una part interessada notificada personalment i obligatòriament, si concorre alguna de les circumstàncies següents:

1a. Quan hi hagi un escrit indubtable del pare o de la mare en què expressament reconegui la filiació.

2a. Quan el fill estigui en la possessió contínua de l'estat de fill del pare o de la mare, justificada per actes directes del mateix pare o de la seva família.

3a. Respecte de la mare o persona trans gestant, sempre que es provi complidament el fet del part i la identitat del fill.

Formulada l'oposició, la inscripció de la filiació només es pot obtenir pel procediment que regula la Llei d'enjudiciament civil.

7. En els supòsits de controvèrsia i en els altres que la llei determini, per fer constar la filiació paterna es requereix una resolució judicial prèvia dictada d'acord amb les disposicions que preveu la legislació processal.

8. Un cop practicada la inscripció, l'encarregat expedeix la certificació literal electrònica de la inscripció de naixement i la posa a disposició del declarant o declarants.»

Dos. S'afegeix un nou apartat 5 a l'article 49 amb la redacció següent:

«5. En cas que el comunicat facultatiu indiqui la condició intersexual del nascut, els progenitors, de comú acord, poden sol·licitar que la menció del sexe figuri en blanc pel termini màxim d'un any. Transcorregut aquest termini, la menció del sexe és obligatòria i la seva inscripció ha de ser sol·licitada pels progenitors.»

Tres. L'article 51 queda redactat en els termes següents:

«Article 51. Principi de lliure elecció del nom propi.

El nom propi és elegit lliurement i només queda subjecte a les limitacions següents, que s'interpreten restrictivament:

1r. No es poden consignar més de dos noms simples o un de compost.

2n. No es poden imposar noms que siguin contraris a la dignitat de la persona, ni els que facin confusa la identificació. A l'efecte de determinar si la identificació és confusa, no s'atorga rellevància a la correspondència del nom amb el sexe o la identitat sexual de la persona.

3r. No es pot imposar al nascut un nom que tingui un dels seus germans o germanes amb idèntics cognoms, excepte que hagi mort.»

Quatre. L'article 53 queda redactat en els termes següents:

«Article 53. Canvi de cognoms mitjançant declaració de voluntat.

L'encarregat pot autoritzar, mitjançant una declaració de voluntat de l'interessat, el canvi de cognoms en els casos següents:

1r. La inversió de l'ordre de cognoms.

2n. L'anteposició de la preposició «de» al primer cognom que sigui usualment nom propi o comenci per nom propi, així com les conjuncions «y» o «i» entre els cognoms.

3r. L'acomodament dels cognoms dels fills majors d'edat o emancipats al canvi de cognoms dels progenitors quan aquells expressament ho consentin.

4t. La regularització ortogràfica dels cognoms a qualsevol de les llengües oficials corresponent a l'origen

o el domicili de l'interessat i l'adequació gràfica a les llengües esmentades de la fonètica de cognoms també estrangers.

5è. Quan sobre la base d'una filiació rectificada amb posterioritat, el fill o els seus descendents pretenguin conservar els cognoms que feien servir abans de la rectificació. Aquesta conservació de cognoms s'ha d'instar dins dels dos mesos següents a la inscripció de la nova filiació o, si s'escau, a la majoria d'edat.»

Cinc. L'article 69 queda redactat en els termes següents:

«Article 69. Presumpció de nacionalitat espanyola.

Sense perjudici del que disposa el Codi civil i mentre no consti l'estrangeria dels progenitors, es presumeixen espanyols els nascuts en territori espanyol de progenitors també nascuts a Espanya.

La mateixa presumpció regeix per al veïnatge.»

Sis. L'apartat 2 de l'article 91 queda redactat en els termes següents:

«2. Les mencions registrals relatives al nom i sexe de les persones, quan es compleixin els requisits de la Llei per a la igualtat real i efectiva de les persones trans i per a la garantia dels drets de les persones LGTBI, s'han de rectificar mitjançant el procediment registral que preveu la norma esmentada. En aquests casos, la inscripció té eficàcia constitutiva.»

Set. S'afegeix una disposició addicional desena, en els termes següents:

«Disposició addicional desena. Terminologia.

En les parelles del mateix sexe registral, les referències fetes a la mare s'entenen fetes a la mare o progenitor gestant i les referències fetes al pare s'entenen referides al pare o progenitor no gestant.»

Disposició final dotzena

Modificació de la Llei 36/2011, de 10 d'octubre, reguladora de la jurisdicció social

S'introdueix un nou apartat 5 a l'article 17 de la Llei 36/2011, de 10 d'octubre, reguladora de la jurisdicció social, i es renumera com a apartat 6 l'actual apartat 5, en els termes següents:

«5. Per a la defensa dels drets i interessos de les persones víctimes de discriminació per orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals, a més de les persones afectades i sempre que tinguin la seva autorització expressa, també estan legitimats els partits polítics, les

organitzacions sindicals, les organitzacions empresarials, les associacions professionals de persones treballadores autònomes, les organitzacions de persones consumidores i usuàries i les associacions i organitzacions legalment constituïdes que tinguin entre les seves finalitats la defensa i promoció dels drets de les persones lesbianes, gais, bisexuals, trans i intersexuals o de les seves famílies, d'acord amb el que estableix la Llei per a la igualtat real i efectiva de les persones trans i per a la garantia dels drets de les persones LGTBI.

Quan les persones afectades siguin una pluralitat indeterminada o de difícil determinació, la legitimació per demandar en judici la defensa d'aquests interessos difusos correspon exclusivament als organismes públics amb competència en la matèria, als partits polítics, les organitzacions sindicals, les organitzacions empresarials, les associacions professionals de persones treballadores autònomes, les organitzacions de persones consumidores i usuàries i les associacions i organitzacions legalment constituïdes que tinguin entre les seves finalitats la defensa i promoció dels drets de les persones lesbianes, gais, bisexuals, trans i intersexuals o de les seves famílies.

La persona assetjada és l'única legitimada en els litigis sobre assetjament discriminatori per raó d'orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals.»

Disposició final tretzena

Modificació de la Llei 15/2015, de 2 de juliol, de la jurisdicció voluntària

La Llei 15/2015, de 2 de juliol, de la jurisdicció voluntària, queda modificada de la manera següent:

U. S'introdueix un nou capítol I bis en el títol II, en els termes següents:

«Capítol I bis

De l'aprovació judicial de la modificació de la menció registral del sexe de persones majors de dotze anys i menors de catorze

Article 26 bis. Àmbit d'aplicació

Les disposicions d'aquest capítol s'han d'aplicar per sol·licitar l'aprovació judicial per modificar la menció registral del sexe per persones majors de dotze anys i menors de catorze.

Article 26 ter. Competència, legitimació i postulació

1. És competent per conèixer d'aquest expedient el jutjat de primera instància del domicili de la persona la menció registral de la qual es pretengui rectificar o, si no el té en territori nacional, el de la seva residència en el territori esmentat.

2. Poden promoure aquest expedient les persones majors de dotze anys i menors de catorze, assistides pels seus representants legals. En el supòsit de desacord dels progenitors o del representant legal, entre si o amb la persona menor d'edat, s'ha de procedir al nomenament d'un defensor judicial de conformitat amb el que preveuen els articles 235 i 236 del Codi civil.

3. Si l'expedient s'insta per una persona menor amb discapacitat, s'han de disposar en favor seu les mesures de suport que pugui necessitar.

4. En la tramitació d'aquest expedient no és preceptiva la intervenció d'advocat ni procurador.

Article 26 quater. Tramitació

1. L'expedient, que és de tramitació preferent, s'inicia mitjançant una sol·licitud en la qual la persona legitimada manifesti la seva disconformitat amb el sexe que esmenta la seva inscripció de naixement i sol·liciti autorització judicial perquè es procedeixi a la corresponent rectificació registral de la menció del sexe i, si s'escau, del nom que apareix en la inscripció.

2. La sol·licitud s'ha d'acompanyar amb qualssevol mitjans documentals o testificals acreditatius que la persona que insta l'expedient ha mantingut de manera estable la disconformitat a què es refereix l'apartat anterior.

Admesa a tràmit la sol·licitud, el jutge ha de citar a comparèixer el sol·licitant i, si s'escau, els seus representants legals, les altres persones que estimi oportú, així com el Ministeri Fiscal.

3. El jutge pot sol·licitar la pràctica de les proves que consideri necessàries per acreditar la maduresa necessària del menor i l'estabilitat de la seva voluntat de rectificar registralment la menció del seu sexe, ha de tenir en consideració en tot moment l'interès superior de la persona menor d'edat i li ha de facilitar la informació sobre les conseqüències jurídiques de la rectificació sol·licitada i tota la informació complementària que escaigui, en un llenguatge clar, accessible i adaptat a les seves necessitats.

Ha d'informar-lo així mateix de l'existència de les mesures d'assistència i informació que estiguin a disposició de la persona sol·licitant en els àmbits sanitari, social, laboral, educatiu i administratiu, incloent-hi mesures de protecció contra la discriminació, promoció del respecte i foment de la igualtat de tracte. Igualment, ha d'assabentar la persona menor d'edat legitimada de l'existència d'associacions i altres organitzacions de protecció dels drets en aquest àmbit a les quals pot acudir.

4. Per a la seva intervenció com a testimonis són idònies totes les persones majors d'edat encara que estiguin lligades a la persona sol·licitant per parentiu, per consanguinitat o afinitat en qualsevol grau, vincles d'adopció, tutela o anàlegs, o relació d'amistat.

Article 26 quinquies. Resolució

1. Amb l'audiència prèvia de la persona menor, el jutge ha de resoldre sobre la concessió o denegació de l'aprovació judicial, i ha de considerar en tot cas l'interès superior del menor d'edat i prèvia comprovació de la seva voluntat estable de modificar la inscripció registral i de la seva maduresa suficient per comprendre i avaluar de manera raonable i independent les conseqüències de la seva decisió.

La concessió no pot estar condicionada a l'exhibició prèvia d'un informe mèdic o psicològic relatiu a la identitat sexual, ni a la modificació prèvia de l'aparença o funció corporal de la persona a través de procediments mèdics, quirúrgics o d'una altra índole.

2. S'ha de remetre al Registre Civil competent el testimoni d'aquesta resolució per procedir, si s'escau, a la inscripció de la rectificació aprovada judicialment.»

Dos. S'introdueix un nou capítol I ter en el títol II, en els termes següents:

«Capítol I ter

De l'aprovació judicial de la nova modificació de la menció registral relativa al sexe amb posterioritat a una reversió de la rectificació de la menció registral

Article 26 sexies. Àmbit d'aplicació

S'han d'aplicar les disposicions d'aquest capítol per sol·licitar l'aprovació judicial per a la modificació de la menció registral relativa al sexe quan respecte de la mateixa persona ja s'hagi realitzat una rectificació de la inscripció registral relativa al sexe i una reversió de la modificació esmentada, de conformitat amb el que disposa l'article 47, paràgraf segon, de la Llei per a la igualtat real i efectiva de les persones trans i per a la garantia dels drets de les persones LGTBI.

Article 26 septies. Competència, legitimació i postulació

1. És competent per conèixer d'aquest expedient el jutjat de primera instància del domicili de la persona la menció registral de la qual es pretengui rectificar o, si no el té en territori nacional, el de la seva residència en el territori esmentat.

2. Pot promoure aquest expedient qualsevol de les persones que estiguin legitimades per instar la rectificació de la menció registral del sexe.

3. En la tramitació d'aquest expedient no és preceptiva la intervenció d'advocat ni procurador.

Article 26 octies. Tramitació

1. L'expedient, que és de tramitació preferent, comença amb la presentació d'una sol·licitud en la qual la persona interessada manifesti la seva voluntat de revertir la rectificació registral produïda anteriorment. S'ha d'acompanyar dels mitjans de prova que vulgui utilitzar.
2. Admesa a tràmit la sol·licitud, el jutge ha de citar a compareixença el sol·licitant i, si s'escau, els seus representants legals, les altres persones que estimi oportú, així com el Ministeri Fiscal.
3. El jutge pot sol·licitar la pràctica d'altres proves qualssevol que consideri oportunes.

Article 26 nonies. Resolució

1. El jutge ha de resoldre sobre la concessió o denegació de l'aprovació judicial, considerant en tot cas, si el sol·licitant és una persona menor d'edat, l'interès superior del menor.
2. S'ha de remetre al Registre Civil competent el testimoni d'aquesta resolució per procedir, si s'escau, a la inscripció de la rectificació aprovada judicialment.»

Disposició final catorzena

Modificació del text refós de la Llei de l'Estatut dels treballadors, aprovat pel Reial decret legislatiu 2/2015, de 23 d'octubre

El text refós de la Llei de l'Estatut dels treballadors, aprovat pel Reial decret legislatiu 2/2015, de 23 d'octubre, queda modificat de la manera següent:

U. La lletra c) de l'apartat 2 de l'article 4 queda redactada en els termes següents:

«c) A no ser discriminats directament o indirectament per a l'ocupació, o una vegada ocupats, per raons de sexe, estat civil, per edat dins dels límits que marca aquesta Llei, origen racial o ètnic, condició social, religió o conviccions, idees polítiques, orientació i identitat sexual, expressió de gènere, característiques sexuals, afiliació o no a un sindicat, així com per raó de llengua, dins de l'Estat espanyol.

Tampoc no poden ser discriminats per raó de discapacitat, sempre que es trobin en condicions d'aptitud per exercir el treball o l'ocupació de què es tracti.»

Dos. La lletra b) de l'apartat 4 de l'article 11 queda redactada de la manera següent:

«b) Les situacions d'incapacitat temporal, naixement, adopció, guarda amb fins d'adopció, acolliment, risc durant l'embaràs, risc durant la lactància, violència de gènere, interrompen el còmput de la durada

del contracte.»

Tres. L'apartat 3 de l'article 14 queda redactat de la manera següent:

«3. Transcorregut el període de prova sense que s'hagi produït el desistiment, el contracte produeix plens efectes, i el temps dels serveis prestats es computa en l'antiguitat de la persona treballadora a l'empresa.

Les situacions d'incapacitat temporal, naixement, adopció, guarda amb fins d'adopció, acolliment, risc durant l'embaràs, risc durant la lactància, violència de gènere, que afectin la persona treballadora durant el període de prova, n'interrompen el còmput sempre que hi hagi acord entre les dues parts.»

Quatre. L'apartat 1 de l'article 17 queda redactat en els termes següents:

«1. S'entenen nuls i sense efecte els preceptes reglamentaris, les clàusules dels convenis col·lectius, els pactes individuals i les decisions unilaterals de l'empresari que donin lloc en l'ocupació, així com en matèria de retribucions, jornada i altres condicions de treball, a situacions de discriminació directa o indirecta desfavorables per raó d'edat o discapacitat o a situacions de discriminació directa o indirecta per raó de sexe, origen, inclòs el racial o ètnic, estat civil, condició social, religió o conviccions, idees polítiques, orientació i identitat sexual, expressió de gènere, característiques sexuals, adhesió o no a sindicats i als seus acords, vincles de parentiu amb persones que pertanyen a l'empresa o hi estan relacionades i llengua dins de l'Estat espanyol.

Són igualment nul·les les ordres de discriminar i les decisions de l'empresari que suposin un tracte desfavorable dels treballadors com a reacció davant una reclamació efectuada a l'empresa o davant una acció administrativa o judicial destinada a exigir el compliment del principi d'igualtat de tracte i no-discriminació.

L'incompliment de l'obligació de prendre mesures de protecció enfront de la discriminació i la violència dirigida a les persones LGTBI a què es refereix l'article 62.3 de la Llei per a la igualtat real i efectiva de les persones trans i per a la garantia dels drets de les persones LGTBI dona lloc a l'assumpció de responsabilitat de les persones ocupadores en els termes de l'article 62.2 de la mateixa norma.»

Cinc. L'apartat 8 de l'article 37 queda redactat de la manera següent:

«8. Les persones treballadores que tinguin la consideració de víctimes de violència de gènere o de víctimes del terrorisme tenen dret, per fer efectiva la seva protecció o el seu dret a l'assistència social integral, a la reducció de la jornada de treball amb disminució proporcional del salari o a la reordenació del temps de treball, a través de l'adaptació de l'horari, de l'aplicació de l'horari flexible o d'altres formes d'ordenació del temps de treball que s'utilitzin a l'empresa. També tenen dret a efectuar el seu treball

totalment o parcialment a distància o a deixar de fer-lo si aquest és el sistema establert, sempre en tots dos casos que aquesta modalitat de prestació de serveis sigui compatible amb el lloc i les funcions desenvolupades per la persona.

Aquests drets es poden exercir en els termes que per a aquests supòsits concrets estableixin els convenis col·lectius o els acords entre l'empresa i els representants legals de les persones treballadores, o de conformitat amb l'acord entre l'empresa i les persones treballadores afectades. Si no n'hi ha, la concreció d'aquests drets correspon a aquestes, i són aplicables les regles establertes a l'apartat anterior, incloses les relatives a la resolució de discrepàncies.»

Sis. Els apartats 4 i 5 de l'article 40 queden redactats de la manera següent:

«4. Les persones treballadores que tinguin la consideració de víctimes de violència de gènere o de víctimes del terrorisme que estiguin obligades a abandonar el lloc de treball a la localitat on prestaven els serveis, per fer efectiva la seva protecció o el seu dret a l'assistència social integral, tenen dret preferent a ocupar un altre lloc de treball, del mateix grup professional o categoria equivalent, que l'empresa tingui vacant en qualsevol altre dels seus centres de treball.

En aquests supòsits, l'empresa està obligada a comunicar als treballadors les vacants existents en el moment esmentat o les que es puguin produir en el futur.

El trasllat o el canvi de centre de treball té una durada inicial de sis mesos, durant els quals l'empresa té l'obligació de reservar el lloc de treball que anteriorment ocupaven els treballadors.

Un cop acabat aquest període, els treballadors poden optar entre el retorn al seu lloc de treball anterior o la continuïtat en el nou. En aquest últim cas, caduca l'obligació de reserva esmentada.

5. Per fer efectiu el seu dret de protecció a la salut, els treballadors amb discapacitat que acreditin la necessitat de rebre fora de la seva localitat un tractament d'habilitació o rehabilitació medicofuncional o atenció, tractament o orientació psicològica relacionat amb la seva discapacitat, tenen dret preferent a ocupar un altre lloc de treball, del mateix grup professional, que l'empresa tingui vacant en un altre dels seus centres de treball en una localitat en què sigui més accessible aquest tractament, en els termes i les condicions que estableix l'apartat anterior per a les treballadores víctimes de violència de gènere i per a les víctimes del terrorisme.»

Set. La lletra *n*) de l'apartat 1 de l'article 45, que queda redactada de la manera següent:

«*n*) Decisió de la persona treballadora que es vegi obligada a abandonar el seu lloc de treball com a conseqüència de ser víctima de violència de gènere.»

Vuit. L'apartat 4 a l'article 48, al qual s'afegeix un nou paràgraf final, en els termes següents:

«A l'efecte del que disposa aquest apartat, el terme de mare biològica inclou també les persones trans gestants.»

Nou. La lletra *m*) de l'apartat 1 de l'article 49, que queda redactada de la manera següent:

«*m*) Per decisió de la persona treballadora que es vegi obligada a abandonar definitivament el seu lloc de treball com a conseqüència de ser víctima de violència de gènere.»

Deu. La lletra *b*) de l'apartat 4 de l'article 53, que queda redactada de la manera següent:

«*b*) El de les treballadores embarassades, des de la data d'inici de l'embaràs fins al començament del període de suspensió a què es refereix la lletra *a*); el de les persones treballadores que hagin sol·licitat un dels permisos als quals es refereixen els apartats 4, 5 i 6 de l'article 37, o n'estiguin gaudint, o hagin sol·licitat o estiguin gaudint l'excedència que preveu l'article 46.3; i el de les persones treballadores víctimes de violència de gènere, per l'exercici del seu dret a la tutela judicial efectiva o dels drets reconeguts en aquesta Llei per fer efectiva la seva protecció o el seu dret a l'assistència social integral.»

Onze. La lletra *b*) de l'apartat 5 de l'article 55, que queda redactada de la manera següent:

«*b*) El de les treballadores embarassades, des de la data d'inici de l'embaràs fins al començament del període de suspensió a què es refereix la lletra *a*); el de les persones treballadores que hagin sol·licitat un dels permisos als quals es refereixen els apartats 4, 5 i 6 de l'article 37, o n'estiguin gaudint, o hagin sol·licitat o estiguin gaudint l'excedència que preveu l'article 46.3; i el de les persones treballadores víctimes de violència de gènere, per l'exercici del seu dret a la tutela judicial efectiva o dels drets reconeguts en aquesta Llei per fer efectiva la seva protecció o el seu dret a l'assistència social integral.»

Disposició final quinzena

Modificació del text refós de la Llei d'ocupació, aprovat pel Reial decret legislatiu 3/2015, de 23 d'octubre

Es modifica la lletra *f*) de l'apartat 4 de l'article 33 del text refós de la Llei d'ocupació, aprovat pel Reial decret legislatiu 3/2015, de 23 d'octubre, que queda redactada en els termes següents:

«*f*) Garantir, en el seu àmbit d'actuació, el principi d'igualtat en l'accés a l'ocupació, sense poder establir cap discriminació, directa o indirecta, basada en motius d'origen, inclòs el racial o l'ètnic, sexe, edat, estat civil, religió o conviccions, opinió política, orientació i identitat sexual, expressió de gènere, característiques sexuals, afiliació sindical, condició social, llengua dins de l'Estat i discapacitat, sempre que els treballadors estiguin en condicions d'aptitud per exercir el treball o l'ocupació de què es tracti.»

Disposició final setzena

Modificació del text refós de la Llei de l'Estatut bàsic de l'empleat públic, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2015, de 30 d'octubre

El text refós de la Llei de l'Estatut bàsic de l'empleat públic, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2015, de 30 d'octubre, queda modificat de la manera següent:

U. Les lletres *h*) i *ï*) de l'article 14 queden redactades en els termes següents:

«*h*) Al respecte de la seva intimitat, orientació i identitat sexual, expressió de gènere, característiques sexuals, imatge pròpia i dignitat a la feina, especialment davant de l'assetjament sexual i per raó de sexe, d'orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals, moral i laboral.

«*ï*) A la no-discriminació per raó de naixement, origen racial o ètnic, gènere, sexe o orientació i identitat sexual, expressió de gènere, característiques sexuals, religió o conviccions, opinió, discapacitat, edat o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.»

Dos. S'afegeix un nou segon paràgraf a la lletra *e*) de l'article 48, amb el tenor literal següent:

«A l'efecte del que disposa aquest apartat, el terme de funcionàries embarassades inclou també les persones funcionàries trans gestants.»

Tres. S'afegeix un últim paràgraf a la lletra *a*) de l'article 49, amb el tenor literal següent:

«A l'efecte del que disposa aquest apartat, el terme de mare biològica inclou també les persones trans gestants.»

Quatre. S'afegeix un últim paràgraf a la lletra *c*) de l'article 49, amb el tenor literal següent:

«A l'efecte del que disposa aquest apartat, el terme de mare biològica inclou també les persones trans gestants.»

Cinc. La lletra *d*) de l'article 49 queda redactada de la manera següent:

«*d*) Permís per raó de violència de gènere sobre la dona funcionària: les faltes d'assistència de les funcionàries víctimes de violència de gènere, totals o parcials, tenen la consideració de justificades pel temps i en les condicions en què així ho determinin els serveis socials d'atenció o de salut segons que correspongui.

Així mateix, les funcionàries víctimes de violència sobre la dona, per fer efectiva la seva protecció o el seu dret d'assistència social integral, tenen dret a la reducció de la jornada amb una disminució

proporcional de la retribució, o a la reordenació del temps de treball, a través de l'adaptació de l'horari, de l'aplicació de l'horari flexible o d'altres formes d'ordenació del temps de treball que siguin aplicables, en els termes que estableixi per a aquests supòsits el pla d'igualtat aplicable o, si no n'hi ha, l'Administració pública competent en cada cas.

En el supòsit que enuncia el paràgraf anterior, la funcionària pública manté les seves retribucions íntegres quan redueixi la seva jornada en un terç o menys.»

Sis. L'apartat 4 de l'article 53 queda redactat en els termes següents:

«4. La seva conducta s'ha de basar en el respecte dels drets fonamentals i llibertats públiques, i han d'evitar qualsevol actuació que pugui produir cap discriminació per raó de naixement, origen racial o ètnic, gènere, sexe, orientació i identitat sexual, expressió de gènere, característiques sexuals, religió o conviccions, opinió, discapacitat, edat o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.»

Set. L'apartat 1 de l'article 82 queda redactat de la manera següent:

«1. Les dones víctimes de violència de gènere que es vegin obligades a abandonar el lloc de treball a la localitat on estiguin prestant els seus serveis, per fer efectiva la seva protecció o el dret a l'assistència social integral, tenen dret al trasllat a un altre lloc de treball propi del seu cos, escala o categoria professional, de característiques anàlogues, sense necessitat que sigui una vacant de cobertura necessària. Tot i així, en aquests supòsits, l'Administració pública competent està obligada a comunicar-li les vacants ubicades a la mateixa localitat o a les localitats que la interessada sol·liciti expressament.

Aquest trasllat té la consideració de trasllat forçós.

En les actuacions i els procediments relacionats amb la violència de gènere, s'ha de protegir la intimitat de les víctimes, en especial, les seves dades personals, les dels seus descendents i les de qualsevol persona que estigui sota la seva guarda o custòdia.»

Vuit. Els apartats 1 i 5 de l'article 89 queden redactats de la manera següent:

«1. L'excedència dels funcionaris de carrera pot adoptar les modalitats següents:

a) Excedència voluntària per interès particular.

b) Excedència voluntària per agrupació familiar.

c) Excedència per cura de familiars.

d) Excedència per raó de violència de gènere.

e) Excedència per raó de violència terrorista.»

«5. Les funcionàries víctimes de violència de gènere, per fer efectiva la seva protecció o el seu dret a l'assistència social integral, tenen dret a sol·licitar la situació d'excedència sense que hagin hagut de prestar un temps mínim de serveis previs i sense que sigui exigible un termini de permanència en aquesta.

Durant els sis primers mesos tenen dret a la reserva del lloc de treball que han d'exercir, i aquest període és computable als efectes d'antiguitat, carrera i drets del règim de Seguretat Social que sigui d'aplicable.

Quan les actuacions judicials ho exigeixin es pot prorrogar aquest període per tres mesos, amb un màxim de divuit, amb efectes idèntics als assenyalats anteriorment, a fi de garantir l'efectivitat del dret de protecció de la víctima.

Durant els dos primers mesos d'aquesta excedència la funcionària té dret a percebre les retribucions íntegres i, si s'escau, les prestacions familiars per fill a càrrec.»

Nou. La lletra *b)* de l'apartat 2 de l'article 95 queda redactada en els termes següents:

«*b)* Qualsevol actuació que suposi discriminació per raó d'origen racial o ètnic, religió o conviccions, discapacitat, edat, orientació sexual, identitat sexual, característiques sexuals, llengua, opinió, lloc de naixement o veïnatge, sexe o qualsevol altra condició o circumstància personal o social, així com l'assetjament per raó de sexe, origen racial o ètnic, religió o conviccions, discapacitat, edat, orientació sexual, expressió de gènere, característiques sexuals, i l'assetjament moral i sexual.»

Disposició final dissetena

Modificació de la Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic

U. Es modifica la lletra *b)* de l'apartat 1 de l'article 71 de la Llei 9/2017, de 8 de novembre de contractes del sector públic, que queda redactada en els termes següents:

«*b)* Haver estat sancionades amb caràcter ferm per una infracció greu en matèria professional que posi en dubte la seva integritat, de disciplina de mercat, de falsejament de la competència, d'integració laboral i d'igualtat d'oportunitats i no-discriminació de les persones amb discapacitat, o d'estrangeria, de conformitat amb el que estableix la normativa vigent; o per una infracció molt greu en matèria mediambiental de conformitat amb el que estableix la normativa vigent, o per una infracció molt greu en matèria laboral o social, d'acord amb el que disposa el text refós de la Llei sobre infraccions i sancions

en l'ordre social, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2000, de 4 d'agost, així com per la infracció greu prevista a l'article 22.2 del text esmentat o per una infracció greu o molt greu en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació per raó d'orientació i identitat sexual, expressió de gènere o característiques sexuals, quan s'acordi la prohibició en els termes que preveu la Llei per a la igualtat real i efectiva de les persones trans i per a la garantia dels drets de les persones LGTBI.»

Dos. S'afegeix un apartat 3 bis a l'article 122 de la Llei 9/2017, de 8 de novembre de contractes del sector públic amb el contingut següent:

«3 bis. Les administracions públiques han d'incorporar en els plecs de clàusules administratives particulars condicions especials d'execució o criteris d'adjudicació dirigits a la promoció de la igualtat de tracte i no-discriminació per raó d'orientació sexual, identitat sexual, expressió de gènere i característiques sexuals, sempre que hi hagi vinculació amb l'objecte del contracte.»

Disposició final divuitena

Títol competencial

Aquesta Llei es dicta a l'empara de les competències exclusives atribuïdes a l'Estat pels títols competencials que recullen els articles 149.1.1a, 2a, 3a, 5a, 6a, 7a, 8a, 16a, 17a, 18a, 27a i 30a de la Constitució, que atribueixen a l'Estat competències exclusives per a la regulació de les condicions bàsiques que garanteixin la igualtat de tots els espanyols en l'exercici dels drets i en el compliment dels deures constitucionals; estrangeria; relacions internacionals; Administració de justícia; legislació penal, penitenciària i processal, sense perjudici de les especialitats necessàries que en aquest ordre es derivin de les particularitats del dret substantiu de les comunitats autònomes; legislació laboral, sense perjudici de la seva execució per part dels òrgans de les comunitats autònomes; legislació civil, sense perjudici de la conservació, la modificació i el desplegament per part de les comunitats autònomes dels drets civils, forals o especials, allà on n'hi hagi; bases i coordinació general de la sanitat; legislació bàsica i règim econòmic de la Seguretat Social, sense perjudici de l'execució dels seus serveis per les comunitats autònomes; bases del règim jurídic de les administracions públiques i del règim estatutari dels seus funcionaris que, en tot cas, han de garantir als administrats un tractament comú davant aquestes, el procediment administratiu comú, sense perjudici de les especialitats derivades de l'organització pròpia de les comunitats autònomes, legislació bàsica sobre contractes i concessions administratives; normes bàsiques del règim de premsa, ràdio i televisió i, en general, de tots els mitjans de comunicació social, sense perjudici de les facultats que en el seu desenvolupament i execució corresponguin a les comunitats autònomes; regulació de les condicions d'obtenció, expedició i homologació de títols acadèmics i professionals i normes bàsiques per al desplegament de l'article 27 de la Constitució, a fi de garantir el compliment de les obligacions dels poders públics en aquesta matèria.

Disposició final dinovena

Habilitació per al desplegament reglamentari

Es faculta el Govern per dictar totes les disposicions que siguin necessàries per al desplegament i l'execució d'aquesta Llei, la qual cosa ha de dur a terme en el termini d'un any des de la seva entrada en

vigor.

En el termini d'un any des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, el Govern ha d'habilitar per via reglamentària els procediments a què es refereix l'article 50.2, en l'àmbit de competències de l'Administració General de l'Estat.

Disposició final vintena

Entrada en vigor

Aquesta Llei entra en vigor l'endemà de la publicació en el «Butlletí Oficial de l'Estat».

Consideracions legals

Els textos consolidats (o versions actualitzades) de les normes que ofereix el Portal Jurídic de Catalunya no tenen caràcter oficial.

Enllaç a aquesta versió

<https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=965188&language=ca&validity=1986521&traceability=03>